

AHOJ!

Ledenbrief van de

Vereniging Vrienden

Nederland - Tsjechië & Slowakije

Nr. 110 J u l i / A u g u s t u s 1 9 9 5

COLOFON

Bestuur:

A. Hoogstad voorzitter
Antoniuslaan 33, 3341 GA Hendrik Ido Ambacht
Tel. 01858-12603

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer secretaris
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag
Tel. en fax 070-3258679

A. den Boogert penningmeester
Postgiro rek.nr. 379543 t.n.v.
Ver. Vrienden Nederland-Tsjechie & Slowakije
Tel. en fax 010-4205581

G. Molenaar mevr. H. Sugito
C. Dostveen J. Vrijhof
G.P.A. Schöpping mevr. M. v.d. Wijngaard

Redactie Ledenbrief:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer tel. en fax 070-3258679
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

Mevr. H. Sugito J.F.E. Wallin
Joh. Sugito J. Vrijhof

Ledenadministratie:

Mevr. H.G. v.d. Burg-Meijer
Nieuwendamlaan 274, 2547 JR Den Haag

GISM (Genootschap voor Tsjechische en Slowaakse Muziek):

Hans Wallin (voorzitter) tel. 070-3278706
Prins Bernhardlaan 21, 2264 CA Leidschendam

Wim Brandse
Jacques de Coo

Afdelingen:

Amsterdam: K.L. Thio tel. 020-6791423
Rotterdam: A. den Boogert tel. 010-4205581
Den Haag: L.M.A. Marcus tel. 070-3683918

V.N.T.S.-Filmdienst:

K.L. Thio tel. 020-6791423
Van Baerlestraat 59, 1071 AR Amsterdam

Info Stedenbanden:

J.M. van Gastel tel. 070-3901190

Info Reisdienst:

A. Hoogstad tel. 01858-12603

AHOJ ! NIEUWE LEDEN
Wij heten u van harte welkom !

30/6 Fam. L.Th. Tuinstra - Stedum
1/7 Gemeente IJsselstein (DON)
+ 5 commissieleden

'Schat, kom eens kijken, ik heb het interieur veranderd.'

PRANEDA b.v.

Nijmegen - Nederland

IMPORT - EXPORT

Microweg 11 Tel.: 080-723526
6545 CL NIJMEGEN Fax: 080-723535

VAN DE VOORZITTER

In overleg met Hennie van der Burg gaat mijn epistel dit keer over de contributies en de daarmee verbonden financiële positie van de Vereniging. Waarom moet dat? Zult u zich misschien afvragen.

Op de Ledenvergadering is over contributie-verhoging gesproken en omdat de meeste leden daar niet bij waren is het wel goed daar eens over te schrijven.

De Vereniging kan niet zonder geld, zelfs een Vriendenvereniging kan niet zonder dat, die kan ook niet uitsluitend van de vriendschap bestaan, al mag dat evenmin ontbreken.

De oprichters van de Vereniging hebben ons altijd voorgehouden dat er een lage drempel moest zijn: de hoogte van de contributie mag geen belemmering vormen lid te worden. Eigenlijk was dat dus bedoeld als een minimum: f 25,= voor een persoonlijk lidmaatschap, f 35,= voor

een gezin. De praktijk heeft geleerd dat het gezin bij ons uit man en vrouw bestaat, of desgewenst uit twee partners - wij vragen niet naar het trouwboekje - want ik heb nog niet waar kunnen nemen, dat het hele gezin de belangstelling voor ons doel en werk deelt; de generaties denken toch wel verschillend over zulke zaken.

Het was al lang duidelijk dat wij met die lage contributies maar moeizaam rond konden komen. In een eerder concept heb ik enkele groepen van de Staat van Ontvangsten en Uitgaven 1994 tegenover elkaar gezet om aan te tonen dat in die opstellingen weinig rek zit. Het opstel werd te lang, een afdruk van die Staat, zoals op de Ledenvergadering uitgereikt, doe ik hierbij. U kunt zelf die conclusie daaruit trekken. Ook dit jaar hebben wij geen sluitende begroting kunnen maken. Al te snel moeten ideeën voor nieuwe activiteiten om geldelijke reden blijven rusten.

In de laatste Ledenvergadering hebben wij een contributieverhoging aan de orde moeten stellen. Het persoonlijk lidmaatschap wordt f 30,=, het gezinslidmaatschap f 45,=. De donatie wordt minimaal f 75,= per jaar.

Er was enige discussie, maar de sprekers gaven overwegend te verstaan, dat men de verhoging te bescheiden vond... Het mocht best wat meer zijn dan het bestuur voorstelde.

De contributie, zoals voorgesteld, gaat in 1996 in.

Wij hopen nu maar dat de leden die wat hogere contributie geen bezwaar vinden. Intussen staat het u natuurlijk vrij dit nu al vrijwillig te doen. Een extraatje is ons bijzonder welkom.

Uit het bovenstaande kunt u gemakkelijk de conclusie trekken dat de Vereniging geen tegenslagen kan velen. Zoals bijvoorbeeld wanneer de contributie niet voldaan wordt vóór de statutaire datum van 1 maart. Op dit moment hebben 51 leden nog niet betaald. Ik roep diegenen op, die dit betreft, dit nu omgaand te doen. Wij zijn genoodzaakt de toezending van 'AHOJ' te staken, wanneer de betaling uitblijft. Een voorstel tot roeyement volgt dan op de eerstkomende Ledenvergadering.

Ik zou graag zien dat mijn opstel in enigerlei vorm resultaat heeft. Dat geeft nieuwe moed.

Arie Hoogstad.

— + — + — + —

Carpooling

Carpooling

Carpooling

Gaat u naar Tsjechië of Slowakije en bent u bereid iemand mee te nemen? Of bent u op zoek naar iemand met een vervoermiddel die naar Tsjechië of Slowakije gaat?

Neem dan contact op met ons lid de heer H. Truin; hij heeft op zich genomen de gegadigden tot elkaar te brengen. De heer Truin is dagelijks telefonisch bereikbaar onder telefoon nr. 020-692 5770

STAAT VAN ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

Ontvangsten

Contributies	f. 13.235,--
Donaties	f. 2.365,--
Giften/vrijw. bijdr.	f. 7.539,50
Advertenties	f. 3.372,--
Verkoop artikelen	f. 637,50
Entreegelden concert	
Den Haag 26-6	f. 182,50
Rente giro-plusrek.	f. 490,14
Bijdragen voor maal-	
tijd jaarverg.	f. 787,50

Meer uitgegeven
dan ontvangen f. 5.333,22

totaal f. 33.942,36

Uitgaven

Drukkosten Ledenbrief	f. 11.984,--
Verzendkosten Ledenbrief	f. 3.011,09
Overige portokosten	f. 1.775,86
Kosten bestuursvergad.	f. 104,88
Reiskosten	f. 1.606,60
Telefoonkosten	f. 661,85
Bureaunkosten	f. 3.462,98
Kosten afdelingsbijeenk.	
en reisinformatie	f. 512,19
Kosten jubileumviering	f. 5.518,32
Kosten jaarvergadering	f. 3.598,75
Honorarium/bijk. kosten	
concert Den Haag 26-6-94	f. 595,99
Not. kosten statutenwijz.	f. 493,50
Aankoop Literaire Gidsen	f. 448,85
Inschrijving K.v.Koophandelf.	61,--
Contr. Federatie Vriend-	
schapsverenigingen	f. 50,--
Attenties bij ziekte ed.	f. 56,50

totaal f. 33.942,36

Toelichting

Bovenstaande staat geeft aan welke ontvangsten en uitgaven gedurende het verenigingsjaar = boekjaar 1994 hebben plaats gevonden.

In de ontvangstpost Giften/vrijwillige bijdragen is begrepen een bedrag van f. 4.520,-- dat in 1994 werd ontvangen van het Non Governmental Relation Centre te Praag, waarvan de naam thans luidt: Department for the Relations with Czechs Living Abroad and for Non-Governmental Relations of the Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic. De overige f. 3.019,50 werd ontvangen van leden en relaties.

Bij de uitgaven is de jubileumviering op 28 mei jl. een grote post. Naast de directe kosten van ruim f. 5.500,-- zijn ook de uitgaven voor bureaunkosten, portokosten, reiskosten en telefoonkosten wat hoger dan zonder jubileumviering het geval zou zijn geweest. De post bureaunkosten is bovendien extra hoog door de hieronder opgenomen kosten voor nieuw drukwerk in verband met de naamswijziging van de vereniging.

Dat de uitgaven in 1994 belangrijk hoger zijn geweest dan de ontvangsten is een rechtstreeks gevolg van de jubileumviering en in beginsel dus eenmalig. Echter, ook andere uitgaven hebben de neiging hoger te worden als gevolg van prijsverhogingen. Met name geldt dit voor de kosten die verbonden zijn aan de Ledenbrief (Ahoj). Het bestuur heeft dan ook ge- noemd niet langer te kunnen ontkomen aan het doen van een voorstel voor een verhoging van de contributie. Dit voorstel wordt in de jaarvergade- ring aan de orde gesteld.

VAN HET BESTUUR

Ambassadeur herdenkt bemanning van Tsjechisch vliegtuig

Op vrijdag 23 juni vond in Nieuwe Niedorp (NH) een bijzondere herdenking plaats. In 1941 werd hier een RAF Wellington-bommenwerper, met een Tsjechische bemanning, neergeschoten door een BF 110 Messerschmit, een Duitse nachtjager van de basis Bergen. De Bf 110 werd gevlogen door Oberleutnant Prinz zur Lippe-Weisenfeld (een van de "Azen", hij had al 8 vliegtuigen neergeschoten).

Vijf bemanningsleden kwamen om, alleen de vlieger wist zich per parachute te redden. Door een boerin aangegeven bij de Duitsers, kwam hij in krijgsgevangenschap, overleefde de oorlog en overleed in 1962.

De Duitsers hebben nog geprobeerd met springstof het toestel te bergen, maar de romp, met de slachtoffers, zat te diep in het weiland. De grote kuil is met aarde dichtgemaakt en er is gras ingezaaid. In 1941 is met toestemming van de Duitse commandant door het gemeentebestuur een houten kruis neergezet met daarop de namen van de omgekomen Tsjechen.

Nu staat er op dezelfde plek een stenen kruis met een gedenkplaat.

Door de Stichting Democratische Tsjechen en Slowaken in Nederland werd in samenwerking met de gemeente Niedorp de herdenking georganiseerd.

Bij de plechtigheid werden bloemen gelegd door de Tsjechische ambassadeur, de heer J. Mihule en door de burgemeester, mevrouw H. Jansen. Tevens door de heer K. Valach, een zoon van een van de bemanningsleden, en door mevrouw L. van Dijk-Lisova, die een gedicht voorlas. Namens onze vereniging legde Hana Sugito bloemen.

Hierna was er een muzikaal intermezzo verzorgd door de heer A. Rous en zijn dochter. De klanken van Mozarts duo voor viool en altviool, daar in het weiland, gaven de bijeenkomst een bijzonder cachet.

Tijdens toespraken in restaurant de Rijd dankten de ambassadeur, de heer Valach en mevrouw Van Dijk de gemeente. De burgemeester beloofde dat de gemeente het graf zal blijven verzorgen.

De heer Irvink, wiens vader in hetzelfde squadron (311e) zat als de omgekomenen, vertelde veel bijzonderheden over de rol van de Tsjechische vliegers in de oorlog. Honderden hebben de geallieerde zaak gediend, velen zijn ook omgekomen. Na de oorlog was het voor de overlevenden in het communistische Tsjechoslowakije niet gemakkelijk. Omdat zij in het "Westen" geweest waren, konden zij over die episode maar beter zwijgen.

De VNTS was door de bovengenoemde Stichting bij de herdenking betrokken en was met een goede delegatie aanwezig.

Guus Molenaar.

Het maandelijks uitgeven van de Ledenbrief kost de VNTS een flinke duit. Door advertenties kunnen wij deze kosten drukken en u bereikt daarmee een gericht publiek in een oplage van + 750 exemplaren. Onderstaand onze tarieven:

1/16 pag.	f 16,50;	5 nrs.	f 80,=;	10 nrs.	f 155,=
1/8 "	f 22,--;	" "	f 105,=;	" "	f 205,=
1/4 "	f 33,--;	" "	f 160,=;	" "	f 315,=
1/2 "	f 55,--;	" "	f 265,=;	" "	f 510,=
hele pag.	f 93,50;	" "	f 450,=;	" "	f 850,=

Voor nadere inlichtingen: Secr. V.N.T.S., Nieuwendamlaan 274, 2547 JR DEN HAAG. Tel. 070-3258679.

VAN DE REDACTIE

Als de PTT waar maakt wat zij belooft: "vandaag gepost, morgen bezorgd dan hebt u allemaal op de laatste dag van de maand het juninummer van 'Ahoj' ontvangen.

Ach, de redactie doet haar best en de drukker ook, maar beiden kwamen problemen tegen. Onze excuses!

Deze 'Ahoj' is een gecombineerd nummer, Juli/Augustus, dus dat mag best wel laat verschijnen. Hierin weer voor elk wat wils.

Er zijn evenementen te melden: een orgelconcert en een blaasorkestendag. De overeenkomst is lucht. Een derde evenement vindt in Doetinchem plaats, daar vertelt Cok Oostveen u alles over in de rubriek "Reisinfomarkten".

Eveneens bij "Evenementen" geplaatst de fototentoonstelling van Václav Havel, vergezeld van een oproep voor deze tentoonstelling in november a.s.

Peter Krug is in de pen geklommen om over de schrijver Bohumil Hrabal te verhalen.

Vervolgens zijn er diverse tentoonstellingen te zien, kijk maar bij "Wat het oog streelt" en er staat ook nog het een en ander op "Onze boekenplank"; nader toegelicht door Peter Krug en Marijke van den Wijngaard.

De redactie is nieuwsgierig of er op de oproepen in 'Ahoj' van juni reacties zijn, oa. de recensies van 'de Witte Ziekte' en hoe is het met de kindertjes uit Vidče?

Wij wensen u een fijne zomer en/of vakantie!

Hennie van der Burg.

EVENEMENTEN

Blaasorkestendag

Op Zondag 10 september a.s. wordt er in Rolde een blaasorkestendag georganiseerd. Hieraan werken de volgende orkesten mee: Zuidema familiekapel uit Grootegast, welke kapel alleen maar Tsjechische/Slowaakse composities speelt, de Postjagers uit Groningen met hun wel bekende Egeländer muziek en als sluitstuk de bekende Tsjechische blaaskapel Šohajka uit Dolní Bojanovice, welke nu voor de derde keer optreedt in Rolde.

Het programma van deze drie orkesten begint om + 12.00 uur en zal eindigen om + 20.00 uur en vindt plaats in de feesttent op de Grote Brink in het centrum van Rolde.

De toegang is, zoals gebruikelijk en voor zover we dit financieel nog kunnen dragen, dit jaar nog GRATIS. Voor eventuele inlichtingen kunt u bellen met H.Bazuin, tel. 05924-2041 's avonds na 18.00 uur.

Orgelconcerten in Beekbergen en Geulle

De jonge Tsjechische organist František Vaniček, 2e prijswinnaar van het concours in Deventer, geeft enkele concerten in Nederland:

Zondag 6 augustus, 's middags tijdens de boekenmarkt, in de Lebuïneskerk te Deventer;

Maandag 7 augustus, 19,30 u. . in de Hervormde Kerk te Beekbergen (bij Apeldoorn)
(aangekondigd op aanplakbiljetten te Beekbergen)

Woensdag 9 augustus, eveneens 's avonds, in de RK Kerk in Geulle (bij Maastricht).

Behalve werken van bekende orgelcomponisten speelt hij ook werken van de minder bekende Tsjechische componisten Černohorský (1694-1742) en Petr Eben (1929-).

Fototentoonstelling "Václav Havel"

De fototentoonstelling Václav Havel (zie 'Ahoj' nr. 107 van april 1995), die de afgelopen maanden in de gemeenten Harderwijk en Doetinchem is tentoongesteld, is in augustus in Rijswijk te bezichtigen.

De tentoonstelling bestaat uit 80 foto's die de belangrijkste perioden uit het leven van Václav Havel tonen: als arbeider, als schrijver, als medeoprichter van Charta 77, als onderduiker, als initiator van de vreedzame omwenteling en uiteraard als president van de Tsjechische Republiek.

De tentoonstelling is van 4 t/m 30 augustus te bezichtigen:
in de Centrale bibliotheek van Rijswijk
Dr. H. Colijnlaan 343 te Rijswijk

Openingstijden:

maandag, dinsdag en donderdag 13.00 - 17.00 uur en 19.00 - 21.00 uur
woensdag en vrijdag 10.00 - 17.00 uur.
zaterdag 10.00 - 12.45 uur.

--- + ---

OPROEP

Wegens afzegging van een gemeente, zoekt de organisatie één of meerdere gemeentes die deze foto's in de maand november willen tentoonstellen. U kunt hiervoor contact opnemen met:

- * Hana Sugito van de VNTS, tel. 015 - 623 107 (na 18.00 uur)
- * Jitka Stavinohová van het Tsjechisch Centrum, tel. 070 - 356 1477.

TSJECHIË EN SLOWAKIJE,

NET EVEN IETS ANDERS

- 5-daagse verzorgde busreis naar Praag, vanaf f. 289.
- Pendelbus naar Praag f. 189.
- Vakantiehuisjes in Tsjechië en Slowakije, vanaf f. 375/week
- Individuele kastelentocht in Zuid Bohemen, vanaf f. 410.
- Individuele tour Slowakije, vanaf f. 495.

Bel voor informatie:
Europe International (ANVR/SGR)
Telefoon 01720-914 05

Restaurant Bohemen

Het enige Tsjechische
restaurant in Nederland

Vlees- en visspecialiteiten

Appelhaven 26
1621 BC Hoorn (N.H.)
Tel. 02290-47692

van het REISINFORMATIE-front !

Het succes van onze vorige reisinformatiedagen is ons vooruit gesnel. Dat betekent dat de VNTS niet meer hoeft te "smeken" of men alstublieft mee wil doen. Men laat nu gewoon weten geïnteresseerd te zijn. Geen slecht resultaat na pas twee bijeenkomsten nieuwe stijl.

Allereerst dit najaar. Hiervoor heeft de Gemeente Doetinchem zich gemeld. En voor volgend voorjaar is Hoogeveen aan de beurt. En wie weet, meldt zich nog een gegadigde.

Doetinchem heeft een stedenband met Pardubice, een 95 km ten oosten van Praag. Hoogeveen met Martin, gelegen in noordwestelijk Slowakije.

In Doetinchem worden in de eerste week van september traditioneel **STADSFEESTEN** georganiseerd. Onderdeel hiervan is een **UITMARKT**. Op deze uitmarkt zal onze reisinformatie een plaats krijgen. De datum voor dit gebeuren is **zaterdag 2 september**. Het begint al zo rond 10-11 uur en zal verder de hele dag duren. De hele uitmarkt wordt gehouden in een grote tent, die op een centrale plaats in Doetinchem zal staan.

Wij hebben de beschikking over één stand. Dus dat betekent dat er geen ruimte is voor onze leden en adverteerders. Bovendien is het volgens de Gemeente Doetinchem niet de bedoeling dat commerciële organisaties meedoen. Uiteraard is hier best een mouw aan te passen. Wij zullen onze leden en adverteerders nadrukkelijk presenteren.

Normaal ligt alle reisinformatie ter inzage. Daarom verzoeken wij leden en adverteerders om een stapel folders of ander informatiemateriaal, die door geïnteresseerden meegenomen kunnen worden. Bij de inrichting van onze stand zullen wij ook rekening houden met deze belangen. Ik verwacht stapels folders op mijn adres: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam.

Uiteraard zullen leden en adverteerders ook persoonlijk worden aangeschreven. Wie nog vragen heeft kan altijd bellen naar: 020-6628546.

Cok Oostveen.

Drie Tsjechische kuurbadplaatsen in

Dertig minuten voor twintig gulden

Wilt u echt meer weten over deze mooie kuurbadplaatsen? Dan kunt u niet onder deze prachtige videofilm uit!!!

In deze schitterende videofilm komen de kuurbadplaatsen Mariánské Lázně (Marienbad), Karlovy Vary (Karlsbad) en in het bijzonder Jáchymov (Joachimsthal) aan de orde.

Deze laatste stad is door verschillende gebeurtenissen wereldberoemd geworden (voorloper van de Dollar en de daalder en bijdrage aan de ontdekking radioactieve straling door madame Curie).

Maar daarnaast wordt de stad Mariánské Lázně (Mariënbad) met zijn prachtige kuurpark, nieuwe kolonnade en computergestuurde muziefontein getoond.

Kuurbadplaats Karlovy Vary (Karlsbad), heeft schitterende kolonnaden, spuiet, kuurhotels en een goudglanzende Russisch-Orthodoxe Kerk.

Voor f 20,- kunt u fijn genieten van deze prachtige videofilm. *(exclusief verzendkosten)*

Bel naar Uitgeverij *"In liefde Bloeiende"* Telefoon: 033 - 94 21 83 Fax: 033 - 94 52 39.

U kunt ons ook schrijven: Azuriet 12, 3831 VW Leusden.

Nieuws van de stedenbanden en andere contacten.

Swalmen - Nepomuk.

Van Jos Jentjens van de Werkgroep Swalmen-Nepomuk ontving de redactie een verslag van de ondertekening van het vriendschapsverdrag tussen de gemeenten Swalmen en Nepomuk op 28 april jl. en de aanbidding op dezelfde dag van een ambulance aan de Tsjechische gemeente. Hieronder het onverkorte verslag, onder dankzegging van de toezending.

Swalmen ondertekent vriendschapsverdrag met Nepomuk.

Op 28 april zijn de Werkgroepen Swalmen-Nepomuk (uit Swalmen) en Nepomuk-Swalmen (uit Nepomuk) een officieel samenwerkingsverband aangegaan. Ook de beide gemeentebesturen zijn hierbij, gelet op hun ondersteunende rol, betrokken middels het tekenen van een vriendschapsverdrag. De ondertekening van dit vriendschapsverdrag vond, met het nodige ceremonieel, plaats in het gemeentehuis van Swalmen en het stuk werd ondertekend door de burgemeesters van beide gemeenten en door de voorzitters van beide werkgroepen.

Aansluitend hieraan werd aan de gemeente Nepomuk een ambulance aangeboden. In de afgelopen maanden was er namelijk door de werkgroep Swalmen-Nepomuk een actie op touw gezet om geld in te zamelen voor een eigen ambulance voor de gemeente Nepomuk. Dankzij de giften van velen (burgers, verenigingen en instellingen) was het benodigde geld snel bijeen. Onder grote belangstelling overhandigde voorzitter Leo Swachten namens de Swalmer gemeenschap de sleutels aan burgemeester Michék van Nepomuk. Uiteraard werd er een 'eronde' met loeiende sirenes over de markt gemaakt. Daarna kon de ambulance, compleet met het gemeentewapen van Nepomuk erop, door de vele aanwezigen worden bezichtigd. Burgemeester Opsteegh van Swalmen bood naderhand nog de ontbrekende hartbewakingsapparatuur aan, zodat de auto 'kompleet' zijn werk in Tsjechië kon gaan doen.

Vooraf aan deze overhandiging had het Nepomukse ambulancepersoneel een driedaagse stage gelopen bij de ambulancedienst in Roermond.

Inmiddels hebben wij uit Nepomuk bericht ontvangen dat de ambulance is ingezet voor de eerste hulp (notreddungsdienst) in Nepomuk en omgeving.

De Ronde Venen - Kolín.

Steeds meer gemeenten en stedenband-werkgroepen/stichtingen gaan met betrekking tot hun activiteiten een jaarverslag uitgeven.

Voor de eerste keer heeft de gemeente De Ronde Venen dat nu ook gedaan en omdat de banden met Kolín al sinds 1992 bestaan geeft het verslag van 1994 na een korte inleiding over o.a. het doel van de stedenbanden in het algemeen en enige informatie over de circa 34.000 inwoners tellende partnerstad in het oostelijk deel van Centraal Bohemen, eerst een chronologisch overzicht van hetgeen sinds de eerste prille contacten allemaal al is gebeurd in de jaren 1992 en 1993.

Daarna komen de activiteiten in 1994 aan bod. Enkele daar-

van zijn in vorige Ahojl's al ter sprake geweest, met name die in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen in De Ronde Venen en later in het jaar in Kolín. In een bijlage bij het verslag zijn de volledige uitslagen van de verkiezingen voor de Kolínse Raad opgenomen en ook de samenstelling van de nieuw gekozen gemeenteraad alsmede van de daaruit gevormde 'kleine gemeenteraad', het directe gemeentebestuur. Opmerkelijk was in Kolín de verschuiving van de (landelijk sterke) liberale Burger Democratische Partij (ODS) naar een lokale partij, Kolináč genaamd, die 11 van de in totaal 35 zetels wist binnen te halen.

Twee belangrijke objecten in het kader van de stedenband waaraan in 1994 werd gewerkt waren het woningbouwproject en het rioolwaterzuiveringsinstallatieproject.

Het eerste heeft tot doel de realisering van woningbouw in Kolín en geldt al vanaf het ontstaan van de stedenband als een speerpunt in de contacten. Kolínse ambtenaren hebben al stage gelopen in Nederland en ook het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten is bereid gevonden mede te werken. Echt vlot gingen de ontwikkelingen in 1994 echter niet, maar er is hoop op een betere gang van zaken omdat het nieuwe gemeentebestuur van Kolín aan de woningbouw

een hogere prioriteit wil gaan geven.

Meer concreet waren de vorderingen met de waterzuivering, zo meldt het verslag. De gemeente Kolín heeft offertes gevraagd voor de bouw van een eigentijdse installatie (tot nu toe gaat het afvalwater zò de Elbe in) waarvan de kosten in totaal ongeveer een miljard kronen zullen bedragen. Een leuk succes is dat van 'Europa' een subsidie van 50.000 ECU wordt verkregen als resultaat van bemiddeling door de gemeente De Ronde Venen en een Nederlands ingenieursbureau. De werkzaamheden zullen naar verwachting in 1995 kunnen beginnen. Kleinschaliger, maar erg leuk, was weer de kerstpakkettenactie van de Lion's club Mijdrecht-Wilnis. De daarvoor nodige financiële middelen werden in april 1994 al bij elkaar gebracht tijdens een bedrijvensportdag waaraan 8 gesponsorde bedrijventeams deelnamen. Opbrengst f. 42.000, waarvan de helft bestemd was voor de kerstpakketten-/rolstoelenactie. Ook de inwoners van het bejaardenhuis Gerardus Majella hebben nog een extra bedrag voor dit doel bijeengebracht.

De laatste in het jaarverslag genoemde activiteit is de meest kleurrijke. Met ook geldelijke hulp, van Sigma Coatings, kon een monumentaal pand in Kolín, dat dienst doet als opvanghuis voor alcohol- en drugsverslaafden, helemaal worden opgeschilderd, zodat het gebouw er nu weer goed bijstaat. Een concreet en duidelijk zichtbaar resultaat van de stedenband.

Reeuwijk - Turnov.

In het jaarverslag 1994 van de Stichting Vriendschapsband Turnov-Reeuwijk constateren de samenstellers dat de vriendschapsband - nu een kleine vier jaar oud - echt begint te leven. In beide gemeenten zijn hoe langer hoe meer bewoners er zich van bewust dat men iets met elkaar te maken heeft en de uitwisselingen, zowel individueel als in groepsverband nemen toe. Omdat ook steeds meer mensen uit Turnov naar de Nederlandse zuster gemeente (kunnen) komen neemt de gelijkwaardigheid toe. Het bestuur van de stichting laat weten er blij mee te zijn dat er geleidelijk aan sprake is van vriendschap tussen gelijkwaardige gemeenten, tenslotte ook de doelstelling. Handelen uit liefdadige motieven kan een groot gevaar inhouden en elke activiteit die wordt ondernomen wordt dan ook hierop beoordeeld, zo staat in de inleiding te lezen.

Uit het jaarverslag blijkt dat de maanden augustus en september 1994 een hoogtepunt in de contacten zijn geweest. Er kwamen 25 scouts uit Turnov hun kamp in het Reeuwijkse opslaan en zij werden gevolgd door 12 medewerkers van het Turnovs museum en 4 fotografen van de fotoclub aldaar, die een tweetal tentoonstellingen kwamen inrichten. In de bibliotheek de expositie "Turnov, de stad van de edelstenen" en in het gemeentehuis een tentoonstelling van een aantal foto's van het Boheemse Paradijs en het Isergebergte. Op eerstgenoemde expositie waren naast edelstenen, vaak verwerkt in prachtige sieraden, trouwens ook de nodige mooie foto's te zien, die een goede indruk gaven van de partner gemeente in Tsjechie.

In de tijd van de tentoonstellingen vond ook nog het Reeuwijkse Waterspektakel plaats en het bezoek van de Turnovse gasten was aanleiding om een boot in het teken van de partner gemeente mee te laten varen bij de gondelvaart. De inspanningen om met een mooi opgetuigde boot te voorschijn te komen waren zeer succesvol en in de categorie 'verenigingen' werd het vaartuig een vierde prijs toegekend.

Leiderdorp - Šamorín.

Leiderdorp is een van de vier of vijf Nederlandse plaatsen die hun partner gemeente in Slowakije hebben gezocht en gevonden. En ook hier is een jaarverslag van 1994 over het verloop van de betrekkingen verschenen.

1994 was organisatorisch belangrijk. Op 9 mei hield de werkgroep Stedenband Leiderdorp-Samorín op te bestaan en gingen de werkzaamheden over op de op die datum opgerichte gelijknamige stichting. Deze stichting is het ook die het jaarverslag heeft uitgebracht. Met genoegen wordt melding gemaakt

van het feit dat burgemeester Zonneville van Leiderdorp zich bereid heeft verklaard op te treden als voorzitter van een comité van aanbeveling in verband met toekomstige sponsoracties en fondsenwerving.

Ook in dit jaarverslag een vermelding van activiteiten en andere wetenswaardigheden. Daaruit blijkt dat in Leiderdorp het een en ander is gedaan aan hulpverlening aan de zuster gemeente. Onder meer is sprake van inzameling van goederen voor het verpleeghuis en een actie om het transport daarvan te financieren, het bijeenbrengen van geld voor de renovatie van een kerk, de verzending van boeken, de schenking van een motorspuit aan de brandweer van Šamorín. Tal van instellingen en particulieren droegen daar een steentje aan bij. Daarnaast werden de

persoonlijke contacten bevordert via enkele uitwisselingen. Zo ging er een jongerenkoor naar Samorín en nam de Racing Club Leiderdorp deel aan een voetbaltoernooi in Slowakije. Voor 1995 wordt gedacht aan een expositie van kunstenaars uit Samorín in Leiderdorp en aan het tot stand brengen van stages in Leiderdorp en omgeving. Het jaarverslag geeft een opsomming van instellingen en bedrijven in Leiderdorp die een rol spelen of nog kunnen gaan spelen bij het werk voor de stedenband, alsmede een lijst van instanties en personen voor wie dat in Samorín geldt. Het zijn er heel wat. Verder laat het stichtingsbestuur weten de nodige aandacht te hebben besteed en nog te zullen besteden aan publiciteit teneinde de stedenband onder de aandacht van de bevolking te brengen. Zo werden eind 1994 onder de verschillende bedrijfstakken in de gemeente 500 memoblokjes verspreid, voorzien van het logo van de stichting en een nieuwjaarsgroet en bestaan er plannen voor de uitgifte van een Stedenbandkrant waarin de activiteiten onder de aandacht kunnen worden gebracht.

Aan de toezenders hartelijk dank!

Jan van Gastel

En dan nog dit: de heer H.C. Krom van de Gemeente IJsselstein heeft de VNTS medegedeeld dat IJsselstein op 16 juni 1995 een jumelage is aangegaan met de stad Strakonice. Een invulling deze jumelage moet nog gegeven worden.

VAN DE LEDEN

De redactie ontving weer (uit binnen- en buitenland) een gevarieerd aanbod van onze leden. Van Anna Placha uit Delft een - te groot - overzicht van een busdienst naar Tsjechië. Wij zullen bekijken of en hoe we dit kunnen publiceren. In de rubriek "Allerhande" een oproep van de heer D.J. Dragt uit Hoogeveen en bij "Van en over" een sportverslag van Cok Oostveen/Amsterdam. Ook in deze rubriek een ingekorte bijdrage van de heer B. Griepink uit Meise (België). De inzending van de heer H. Bazuin uit Rolde over de blaasorkestendag hebben wij geplaatst bij "Evenementen" alsmede het bericht over de orgelconcerten dat uit Aalten kwam van de heer J.W. Berkelbach.

In deze rubriek een oproep van de heer Ooms en een aanbod van de heer Chudáček.

Oproep

Een ieder die ervaring heeft met een echtscheiding (waarbij bij voorkeur kinderen betrokken zijn) in Tsjechië/Slowakije, verzoek ik te reageren.

Uw reactie kunt u richten tot:

A.J. Ooms, Tuigersstraat 39, 2953 XN Alblasterdam. Tel. 01859-15330.

Uw informatie wordt vertrouwelijk behandeld.

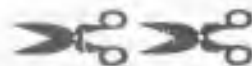
Grote woordenboeken Tsjechisch-Nederlands en Nederlands-Tsjechisch

Voor zover ik het weet, zijn de grote woordenboeken Tsjechisch-Nederlands en Nederlands-Tsjechisch al lang uitverkocht en de nieuwe uitgaven zijn nog steeds niet verschenen. Gezien ik één paar reserve exemplaren van deze woordenboeken heb, bied ik deze aan. Het gaat om de woordenboeken:

- František Čermák, Zdenka Hrnčířová, Nizozemsko český slovník, 772 blz., SPN, 1989;
- Emma Máčelová-Van den Broecke, Josef Skopal, "Česko nizozemský slovník", 476 blz., SPN 1990.

dr. J. Chudáček, tel. 070-387 33 46; fax: 070-386 50 13.

Uit de knipselmap.

Goudkoorts.

In de Volkskrant van 17 juni jl. vertelt de correspondent in de Tsjechische Republiek, Cees Zoon, over het natuurgebied Šumava, het Boheemse Woud, gelegen waar de grenzen van Tsjechië, Duitsland en Oostenrijk bij elkaar komen. "Een streek van hoge heuvels, begroeid met dichte bossen en besproeid met koele meren", aldus de beschrijving door Cees Zoon. Die er op wijst dat de Šumava één van de minst aangetaste natuurgebieden in dit deel van de wereld is. Een "groene long", die de Tsjechische autoriteiten ook gezond proberen te houden via een heel pakket beschermingsmaatregelen. Helaas voor iedereen die dit streven een warm hart toedraagt ligt er net even buiten het beschermde gebied een soort tijdbom in de grond. Daar, bij het plaatsje Kašperské Hory, bevinden zich al lang buiten exploitatie zijnde goudmijnen. Ooit was dit gebied dankzij goudwinning een economisch belangrijk centrum. In de tijd van Karel IV al. En eigenlijk ging dat door tot het begin van deze eeuw toen de uitgeput raken-de mijnen werden gesloten. Maar er zat nog heel wat goud in de grond; alleen te diep om met de toenmalige middelen te kunnen blootleggen. Nu na bijna een eeuw is dat anders en een stel wakkere Canadezen van het bedrijf TVX Gold Inc. staat te popelen om het edelmetaal te gaan winnen. Begonnen werd met het verwerven van de aandelen in de plaatselijke maatschappij Bohemia Doly, die de exploratierechten voor het gebied bezit. Dat eenmaal geregeld wendde men zich tot het ministerie van Economische Zaken in Praag met het vriendelijke verzoek een vergunning voor een proefboring af te geven. Die kwam prompt, tot afschuw van velen, de directeur van het nationale park bij het nabijgelegen Vimperk voorop. Directeur Žlábek is er zeker van dat de ontginning van de diep gelegen goudaders een negatieve invloed zal hebben op de Šumava en dat de Otava, een vlakbij stromende rivier, die nu nog uitstekend drinkwater levert, zeker verontreinigd zal worden. Anderen vrezen vooral ongunstige gevolgen voor de bijzondere fauna, vooral voor het vogelleven, omdat het landschap zal gaan veranderen. Dat is nu juist wettelijk verboden, zeggen de verontrusten, die van de beslissing van het ministerie dan ook niets begrijpen. Op dat ministerie wijst men er op dat de vergunning alleen gegeven is voor "verkenningen" en dat dit nog geen vrijbrief is voor een ongebreidelde gouddelving. De Natuurbeschermers zijn er echter weinig gerust op. De exploratie-manager van TVX Gold Inc. met de weinig Canadese naam Petr Šnajdr probeert de verontrusten te sussen door te benadrukken dat milieuvriendelijk gewerkt zal worden, zonder open schachten en met opslag van verwijderde grond. "Na afloop zal de natuur in de oorspronkelijke staat worden teruggebracht" laat hij weten. Maar ook dat nog niet te zeggen valt of er nieuwe wegen aangelegd zullen moeten worden en dat nog onbekend is wat met het afval moet gebeuren. Petr Šnajdr geeft met die opmerkingen eigenlijk te kennen dat hij er van uitgaat dat de exploratie gevolgd zal worden door exploitatie. Hij noemt gouddelven moderne stijl een groot-scheepse operatie en voegt er tegenover de verslaggever aan toe: "Gemiddeld moet vijf ton grond worden gezeefd om een enkel troy ounce (31.1 gram) goud te winnen. We hopen een miljoen ounce goud naar boven te halen. Dat betekent dat vijf miljoen ton rots uit de heuvels moet worden gehaald. Maar een marktprijs van zo'n 400 dollar per ounce maakt de operatie aantrekkelijk". De conclusie in het artikel dat het milieu het uiteindelijk wel zal afleggen tegen het geld, lijkt dan ook alleszins gerechtvaardigd.

Zwanezang in Karlovy Vary.

Ook in de Volkskrant (op 15 juni jl.), ook van de hand van Cees Zoon, een verhaal over het in de derde week van juni in Praag gehouden internationale filmfestival. Een gebeurtenis met een voor Tsjechië en voorheen Tsjechoslowakije lange traditie, want al sinds 1946 worden in het land zulke festivals georganiseerd. Alleen gebeurde dat tot nu toe niet in de hoofdstad maar in Karlovy Vary. Om voor de nodige sponsors te zorgen was er kort geleden zelfs een Karlovy Vary festivalstichting opgericht met actieve deelname van niemand minder dan de minister van cultuur, Pavel Tigrid. Een

TSJECHIË en SLOWAKIJE

WANDELVAKANTIES

met Tsjechische en Slowaakse gidsen

9 dagen of 17 dagen

OF

Individuele WANDEL arrangementen

TOPO-Aktief

tel. 080 - 606 427

Postbus 1133, 6501 BC Nijmegen

2de Walstraat 73, Nijmegen

aantal lieden in Praag zinde dat allemaal niet. Zoiets als een internationaal festival hoorde niet in de provincie thuis, maar in het stralende middelpunt van het land, in Praag. Dus werd er snel een organisatie uit de grond gestampt, er werd een naam voor het festival verzonden, het Gouden Golem festival, en er werden in ijlt tempo sponsors gezocht en gevonden, die tezamen goed waren voor een startkapitaal ter grootte van zo'n vijf miljoen gulden. Nu moest van de Internationale Organisatie van Filmproducenten (FIAPF) nog een erkenning als filmfestival met A-status losgepeuterd worden. Karlovy Vary tekende fel protest aan tegen wat men als een coup van jaloezse hoofdstedelingen zag. De FIAPF liet weten het om het even te vinden. Of Karlovy Vary of Praag, de Tsjechen moesten het maar uitmaken. Een festival in dit land en als er geen keus gemaakt kon worden dan zou de "licentie" naar een ander Oost-europees land gaan. Met uitgerekend steun van minister Tigrid won "Praag" met zijn vermogende financiers het pleit. Droefheid in Karlovy Vary waar het al ver voorbereide festival 1995 eind juni nog wel zou plaats hebben, zelfs met een recordaantal van 180 films, maar bij wijze van zwanezing. Het Praagse Gouden Golem-festival ondertussen beleefde zijn première al eerder. In vijf zalen tegelijk, waar per dag in totaal 15.000 bezoekers kunnen meeleven. Alleen, zo schrijft Cees Zoon, die laten het massaal afweten en de meeste films worden voor vrijwel lege zalen gedraaid. Alleen voor de nieuwe Franse film Bait leek de belangstelling enorm te worden. Maar helaas voor organisatie en publiek, de distributeur vond de presentatie onvoldoende en gaf geen toestemming voor vertoning. Er bleven er toen nog 119 over.

Gekrakeel in muziekland.

Ook op ander cultureel gebied was het in Tsjechië niet helemaal pais en vree. En het was alweer Cees Zoon, die daar in de Volkskrant van 23 juni jl. verslag van heeft gedaan. Over verwikkelingen bij het Tsjechisch Symphonie Orkest, die door de Praagse culturele wereld worden geconsumeerd als een spannend feuilleton, zoals Cees Zoon het uitdrukt. Hoofdpersonen: de Duitse dirigent van het orkest, Gerd Albrecht en orkestdirecteur Ladislav Kantor.

Eerst Albrecht. Een onderzoekscommissie van het ministerie van cultuur is tot de constatering gekomen dat Albrecht DM 140.000 uit de kas van het orkest heeft gehaald. In die kas gekomen als betaling voor toernees in Luxemburg, Duitsland en Portugal en dus niet bestemd voor de dirigent persoonlijk. Wel waar vindt deze, want het zijn persoonlijk bij de organisatoren bedongen gages. Parlementvoorzitter Milan Uhde (eerder zelf minister van Cultuur) nam het op voor dirigent Albrecht en steunde zijn visie dat het om een eigen honorarium zou gaan. Waarmee de rel compleet was.

Tot overmaat van ramp kwam er nog meer aan de oppervlakte. Voor een liefdadigheidsconcert in Bonn bleek Albrecht ook een betaling in de wacht te hebben gesleept, terwijl directeur Kantor van het hele optreden niets had geweten. Hoewel hij toch de enige is die optredens mag vastleggen. Als gevolg ook waren de instrumenten niet voor de reis verzekerd. En tenslotte ontstond er ook nog rumoer over de betalingen voor optredens van de dirigent tijdens het Praagse Lente festival in mei.

Wat er toen plotseling gebeurde wekte alom grote verbazing. Het ministerie van Cultuur besloot op te treden en zegde orkestdirecteur Kantor ontslag aan, omdat deze niet met Gerd Albrecht zou kunnen samenwerken. Dat zou met name gebleken zijn bij wat bekend staat als het "Vaticaan-conflict". Wat dat nou weer is legt Cees Zoon ook uit. In april kreeg het orkest een uitnodiging voor een optreden in het Vaticaan in het kader van een herdenking van de Holocaust, met rechtstreekse uitending in tientallen landen. Albrecht weigerde aan de uitnodiging gehoor te geven omdat er andere verplichtingen zouden zijn. Ladislav Kantor was woedend en vond president Havel daarbij aan zijn zijde. Maar het ministerie ging achter Albrecht staan, wat voor velen nu aanleiding was een campagne tegen hem te starten onder het motto: "Een Tsjechisch dirigent voor een Tsjechisch orkest". Albrecht zelf vindt het allemaal wel best. Hij noemt zichzelf onmisbaar en wijst er op dat "zijn" orkest vorig jaar toch maar topverdiener in Europa was. En inderdaad de critici beschouwen hem, wereldwijd, als de expert in Slavische muziek. Dat er hier en daar gesuggereerd wordt dat hij critici zou betalen past natuurlijk in het leuke sfeertje dat nu ontstaan is. Albrecht noemt dit soort beweringen alvast weersinwekkend, zo besluit de Volkskrant-journalist zijn artikel.

**POSTZEGELHANDEL
DRS. F.B. DIJKSTRA**

Voor / 1,60 aan geldige Nederlandse
postzegels sturen wij u de prijslijst(en)
van uw keuze.

- nummering volgens Michel
- prijzen in NLG
- *** / O / FDC
- zwartdrukken / ministerblokken
- landenlijsten / thematische lijst

**Postzegelhandel
Drs. F.B. Dijkstra
Sybren Valkemestrijtje 4
9088 BD Wirdum (Frl.)
Tel. 05105-51913
Fax 05105-51212**

Wij verzorgen ook (beedigde) vertalingen van en naar bijna alle talen!

**TSJECHIË
SLOWAKIJE
TSJECHOSLOWAKIJE
EN VELE ANDERE
LANDEN**

Koude burgeroorlog.

In de NRC van 12 juni jl. besteedt correspondent Frits Schaling aandacht aan de politieke situatie in Slowakije. Hij gebruikt daarvoor de term burgeroorlog, maar zegt er wel vlug bij dat dit niet letterlijk genomen moet worden. Gevochten wordt er niet, het gaat meer om een soort koude oorlog, waarbij de partijen grofweg bestaan uit aanhangers resp. tegenstanders van regerend premier Vladimír Mečiar. Die tegenstanders zijn in meerderheid de Slowaakse president Michal Kováč toegedaan. Mečiar en Kováč zijn de grote tegenpolen in de Slowaakse politiek. Kováč heeft vorig jaar de hand gehad in de val van de toenmalige regering Mečiar en dat zal deze laatste wel nooit meer kunnen vergeten of vergeven, ook al heeft hij na de laatste verkiezingen toch weer een nieuw kabinet kunnen vormen. Doordat zowel uiterst links als uiterst rechts bereid bleken Mečairs eigen (minderheids) partij, de Beweging voor een Democratisch Slowakije (HZDS) te steunen. Sindsdien doet de premier er alles aan zijn bewind te consolideren, maar volgens zijn tegenstanders lijkt het meer op het opbouwen van een dictatoriale machtspositie. Aan die mening wordt voedsel gegeven door het personeelsbeleid van de regering. Bij de overheid en de semi-overheid (de media o.a.) worden mensen vervangen om, zoals de oppositie stelt, geen anderen reden dan dat ze kritisch staan tegenover Mečairs politieke ideeën. Het zijn immers steeds partijgangers van de premier die de opgevallende plaatsen mogen innemen.

Frits Schaling noemt nog een andere omstreden campagne. Gericht tegen oppositiepartij de Democratische Unie, waarin veel oud-HZDS leden zich verenigd hebben, een partij die bij de laatste verkiezingen 15 parlementzetels heeft verworven. Het waren die 15 parlementariërs die onlangs een drie vijfde meerderheid, nodig om president Kováč ten val te brengen, hebben geblokkeerd. Mečiar zou die partij graag het parlement uitwerken, wat zou kunnen als het door hem beweerde gesjoemel met het verkrijgen van de indertijd benodigde 10.000 handtekeningen voor deelname aan de verkiezingen bewezen zou kunnen worden. Er is een politie-onderzoek bevolen, hoewel zowel de verkiezingscommissie als het hooggerechtshof eerder geen onregelmatigheden hebben geconstateerd.

De NCR-correspondent citeert uitspraken van politici en journalisten die elk hun eigen licht over het geharrewar laten schijnen, maar het er over eens zijn dat de Slowaakse bevolking van al die interne politieke gebreken de buik zo langzamerhand vol heeft. De meeste mensen maken zich niet zo druk over de conflicten tussen president en premier. In een recente opiniepeiling verklaarde 49% vertrouwen in Kováč te hebben en 40% niet. Maar wat hen echt bezighoudt zijn de stijgende prijzen, de werkloosheid en de groeiende kloof tussen rijk en arm, schrijft Frits Schaling.

Feit is in elk geval dat het politieke gedoe het beeld van het land naar buiten toe ongunstig beïnvloedt. Investeersders houden niet van een niet-stabiele politieke situatie, en er is bovendien onzekerheid over de economische koers die de regering Mečiar wil volgen. Ook een eventuele aansluiting van Slowakije bij de Europese Unie, iets wat het kabinet zegt graag te willen, lijkt er niet door te worden bevorderd. Een van Schaling's zegslieden zegt het zo: "Voor de buitenwereld ziet Slowakije er heel dom uit. Dat is jammer, want steun van buiten heeft het land hard nodig. Nu worden we in het buitenland niet serieus genomen". Een andere beaamt dat en constateert dat de bevolking daar dan wel het slachtoffer van is.

Knipseltjes.

- In de Haagsche Courant van 1 juli jl. zingt Stevo Akkerman de lof over het Oostslowaakse stadje Levoča, dat hij een wondermooi middeleeuws stadje noemt, gelegen in een streek als een droomlandschap van besneeuwde bergen en vergane burchten.

- Een paar weken eerder schreef diezelfde Stevo Akkerman - tegenwoordig ook via de NCRV-radio te horen met nieuws uit Tsjechië en Slowakije - over een heel aparte Nederlands-Tsjechische samenwerking waaraan de politie begin juni een eind heeft gemaakt. In het dorp Jesenice bij Praag werd toen een fabriekje voor XTC pillen opgerold. Er werd 700 kilo chemicaliën gevonden, volgens deskundigen goed voor 35 miljoen pilletjes. Onder de arrestanten ook twee Nederlanders, terwijl een derde elders in de kraag werd gevat. Al 1,5 jaar had de politie, na een tip van de douane, de nijvere fabrikanten in de peiling. Vlak voor de eerste pil de fabriek zou verlaten werd ingegrepen. De spullen zouden voor de Nederlandse markt bestemd zijn geweest en de productie in Tsjechië zijn opgezet omdat men de kwaliteit van de politie daar niet al te hoog inschatte.

- In de GPD bladen een bericht dat premier Klaus van de Tsjechische Republiek besloten heeft af te zien van de fraaie flatwoning, die een Praagse deelgemeente bij wijze van gunst aan hem had toegewezen. De storm van verontwaardiging in de publieke opinie over "voordringen" hielp hem tot deze beslissing te komen. Men vond dat de regeringsleider zo'n gemeenschapswoning niet toekwam, omdat hij al een flat en een regeringsvilla tot zijn be-

schikking heeft. Veel Tsjechen hebben het gedrag van Klaus als een grote teleurstelling ervaren omdat juist hij als onkreukbaar werd beschouwd. Een man met slechts een klein Skodaatje en met een vrouw die altijd met de tram gaat, aldus het beeld dat de bevolking van hem had en dat nu een deuk heeft gekregen.

De Telegraaf meldde op 17 juni dat het amusementspark Het Land van Ooit in het Brabantse Drunen de echtgenote van de Tsjechische president benoemd heeft tot Barones van Ooit. Olga Havel kreeg de onderscheiding in haar hoedanigheid van oprichtster van een naar haar genoemde stichting die in Tsjechië actief is ten bate van gehandicapte kinderen. Het land van Ooit verheft elk jaar iemand in de adelstand, die zich bijzonder heeft ingezet voor het geluk van de mensheid in het algemeen en voor dat van kinderen in het bijzonder.

Tot besluit weer iets uit de Haagsche Courant. Op 10 juni bij een foto van Lenin het bericht dat Lidice een nieuw monument krijgt ter nagedachtenis aan de kinderen van dit plaatsje die in de tweede wereldoorlog het slachtoffer werden van de naziterreur. Het monument wordt gemaakt van brons en dat wordt verkregen door het omsmelten van een drietal "in depot" zijnde beelden, één van Lenin en twee van de vroegere Tsjechoslowaakse regeringsleider Klement Gottwald.

Jan van Gastel

Nog meer uit de knipselmap: wij vonden nog drie interessante artikelen in de Volkskrant van 29 en 30 juni. Het eerste is van René Bogaarts en gaat over deelname van PTT Telecom in het Tsjechische telefoonbedrijf SPT. (zie ook de kranteknipseel in Ahoj! van maart 1995: 'PTT Telecom wil met Zwitsers in Tsjechische PTT'). Het tweede en derde artikel is van Cees Zoon, over de telefoonperikelen in Tsjechië en over Tsjechische voetbalscheidsrechters.

Praagse benoeming van PTT Telecom omstreden.

PTT Telecom en Swiss Telecom steken samen US\$ 1,32 miljard in het Tsjechische telefoonbedrijf SPT, maar hebben de grootste moeite hun kandidaat als bestuursvoorzitter benoemd te krijgen. Bessel Kok, voormalig eerste man van het telefoonbedrijf Belgacom, is in België het slachtoffer geworden van de controverse tussen Walen en Vlamingen. Er werd flink met modder gegooid en alle roddels zijn door concurrerende aanbieders onder Tsjechische journalisten verspreid. Praag vreest nu dat er een Westerse sjoemelaar wordt benoemd. De PTT-directie staat echter achter Bessel Kok, zij zullen hem niet zomaar aan de kant laten zetten.

In ruil voor hun de US\$ 1,32 miljard krijgen de Nederlanders en de Zwitsers een belang van 27 procent in SPT (de Tsjechische PTT), later maximaal 34 procent. Kok is de eerste man van de speciaal opgerichte joint venture TelSource. De derde partner, de Amerikaanse AT&T neemt geen aandelen.

Ondanks de US\$ 1,32 miljard die de Nederlanders en de Zwitsers betalen, moet er volgens Kok nog heel wat extern kapitaal worden aangetrokken. Om de ambitieuze plannen van SPT te realiseren heeft men naar schatting nog US\$ 4,8 miljard nodig.

In Tsjechië staan officieel 600 duizend mensen op de wachtlijst voor een telefoonaansluiting, met het vooruitzicht dat het wel tien jaar kan duren voordat het zover is. TelSource gaat het aantal telefoonlijnen de komende vijf jaar verdubbelen van 2,1 naar 4,1 miljoen lijnen. Een derde van dit werk moet nog dit jaar gereed zijn. Nu krijgen bellers in slechts 65 procent van de gevallen een aansluiting, maar dat percentage wil TelSource naar 97 procent brengen.

PTT ziet ping-ping in ping.

De nieuwe Gouden Gids.

Op het Wenceslasplein werden gratis Gouden Gidsen uitgedeeld, die bij nader inzien uit 1993 blijken te zijn. Het toeval wil dat in 1994 meer dan de helft van alle telefoonnummers in Praag zijn gewijzigd. Het aantal mensen dat overspannen raakt van een poging tot het voeren van een telefoongesprek zal de komende tijd drastisch stijgen door deze lokale opvatting van klantvriendelijk gedrag.

RECREA
Op vakantie?
RECREA heeft vakantiehuizen, pensions en hotels in Nederland, Duitsland en Tsjechië.
Voor info: RECREA
Heerderweg 70 Tel. 05780-13992
8161 BN EPE Fax 05780-14145

De entree van PTT Telecom op de Tsjechische markt zal niet minder dan een revolutie teweeg brengen. Want wat is de doelstelling van de Nederlander hier: 'Modernisering van het netwerk door de introductie van nieuwe telecommunicatiediensten in een klantgerichte omgeving'. De termen dienst en klantgericht hebben even weinig van doen met het telefoonwezen in Tsjechië.

Het telefoonwezen.

- 1) Wachten op de kiestoon: is nog altijd een razend populaire tijdsbesteding in Praag. Een systeem zit er niet in: soms doet-ie 't wel, soms doet-ie 't niet. Met een 'ping' geluid wordt aangegeven dat de lijn dood is.
- 2) Storingdienst: mevrouw verzekert mij dat een onderzoek wordt ingesteld, de zaak is in behandeling, blijft in behandeling, geniet een voorkeursbehandeling, met als verbluffend resultaat: 'Het probleem ligt bij u in huis'. Het gebrek aan lijnen is zo nijpend dat de telefoondienst af en toe een lijn aan iemand anders geeft.
- 3) Kiestoon wel vrij: na het oppakken van de hoorn, nog voordat je je hand naar de draaischijf steekt, waarschuwt een vrouwstem: 'Dit nummer bestaat niet!'. Als het nummer toch gedraaid wordt teistert een hoge pieptoon je trommelvlies.
- 4) Gebeld worden: is eveneens een avontuur. Men is net gewend dat de lijn al dagen dood is, rinkelt ineens de telefoon. Het blijken allemaal mensen te zijn die iets nodig hebben of iemand anders zoeken.
- 5) Telefoongesprek voeren: zeldzaam is het zo ver dat je min of meer een normaal telefoongesprek kan voeren. Toen werd er ingebroken. Meeluisteren, meepraten door iemand die zomaar in het gesprek binnen valt. Door de storingdienst vlekkeloos gepareerd: u heeft waarschijnlijk een zogenaamde conferentie-lijn.

In het geval dat u dit stukje onder ogen heeft gekregen, blijkt de PTT Telecom zijn hartverwarmende schaduw al vooruit te hebben geworpen.

Arbiters in Tsjechië corrupt.

Uit protest tegen fraude en omkoperij in de Tsjechische voetbalcompetitie weigert Jan Stejskal, doelman van Slavia Praha, nog langer voor het nationale team uit te komen. Volgens oud international Jan Masopust, die tegenwoordig in dienst is bij de Tsjechische Bond, nemen Tsjechische scheidsrechters zonder uitzondering steekpenningen aan.

"Een groot circus", noemt Cees Zoon de Tsjechische voetbalcompetitie. Miroslav Švarc, eigenaar en sponsor van de provincieclub Švarc Benešov zegt dat tussen 3.000 en 7.000 gulden aan scheidsrechters worden gegeven (een gemiddeld maandsalaris is 400 gulden). Een tijdlang heeft Švarc geweigerd te betalen, maar toen belandde zijn club op de laatste plaats. "De clubs betalen om er voor te zorgen dat de scheidsrechters fair en onpartijdig fluiten", aldus Švarc.

Een ander probleem is het volgende. Door de splitsing van Tsjechië en Slowakije is Tsjechië onder aan de Europese ranglijst beland. Eerder dit jaar liet UEFA weten (zie knipselmap in Ahoj! van maart 1995) dat alleen Sparta Praha, op grond van successen in het verleden, als kampioen zou worden toegelaten tot de Champions League. Dit heeft geleid tot de ene dubieuze arbitrale beslissing na de andere en heeft Sparta naar de titel geleid, aldus een zegsman van de club Slavia.

De Tsjechische Bond heeft een onderzoek ingesteld. Voorzitter Chvalovský verklaarde dat de competitie eerlijk is verlopen. "Tsjechen zijn een achterdochtig volk", aldus Chvalovský.

Hana Sugito

Tsjechisch

**OF EEN VAN DE
108 ANDERE TALEN**

Praktischoling

Praktischoling taalcursussen met:
Boeken, cassette's, CD's en videobanden!

Taalcursussen voor: beginners, gevorderden, hobby,
vakantie, werk, bedrijf, conversatie, spreekvaardigheid.
Telefonische studie helpdesk.

ook vakantie cursussen!

TALEN o.a.: Albanees, Amerikaans, Amhaars, Arabisch (7 soorten!), Armeens, Azerbeidzjaans, Bengaals, Birmaans, Braziliaans, Bulgaars, Cajun, Cambodjaans, Catalaans, Chinees (3 soorten!), Chmyars, Deens, Duits, Engels, Estlands, Ethiopisch, Filipijns, Fins, Frans, Fula, Georgisch, Grieks (oud en nieuw), Gujarati, Hebreeuws, Hongaars, Hindi, Hongaars, Iers, Igbo, Indonesisch, Italiaans, Japans, Jiddisch, Kazach, Kirundi, Koreaans, Lakota, Latijn, Lett, Litauws, Malais, Marokkaans, Mohawik, Mongools, Moné, Navajo, Nederlands, Noors, Oekraïens, Oezbeeks, Papamentoe, Passamaquoddy, Perzisch, Pools, Portugees, Punjabi, Roemeens, Russisch, Sanskriet, Servo-Kroatisch, Shona, Sioux, Singalees, Slowaaks, Spaans, Swahili, Tagalog, Tswanaans, Telugu, Thuis, Tibetaans, Tsjechisch, Turks, Twi, Urdu, Vietnamese, Welsh, Yoruba, Zweeds en Zuid-Amerikaans, Spaans.

BEL onze INFOLIJN: 046 - 52.99.88

Maandag t/m vrijdag 9.00 - 21.00, zaterdag 10.00 - 14.00 uur.

Ja, ik wens gratis en vrijblijvend informatie VTS
over de taal _____

Dhr./Mevr. _____

Adres _____ Tel: _____

Postcode/plaats _____

Ben opsturen naar: Praktischoling, Postbus 521, 6130 AM SITTARD

Tsjechische portretten (XIX)

Bohumil Hrabal, een filosofische vagebond.

De bekendste Tsjechische schrijvers zijn op het ogenblik ongetwijfeld Milan Kundera¹ en Bohumil Hrabal. Beide zijn in vele talen vertaald en ook verfilmd. De nu tachtigjarige Hrabal is een bekend type in enkele Praagse cafés waar hij stof opdoet voor zijn vele verhalen. Hrabal is evenals Tsjechov de meester van het korte verhaal, gebaseerd op vaak banale gebeurtenissen. Maar de simpele feiten van het dagelijks leven weet hij dankzij zijn poëtisch vermogen en filosofische verbeeldingskracht boven de gewone alledaagsheid te verheffen, veelal met een vleug groteske humor. Zijn grote voorgangers en leermeesters zijn Kafka en Jaroslav Hašek, de bekende schrijver van "De avonturen van de brave soldaat Švejk".

Hrabal kreeg niet alleen de prestigieuze Tsjechische Jaroslav Seifertprijs (1993), maar ook buitenlandse prijzen.

Bohumil Hrabal werd in 1914 in Brno geboren, waar zijn stiefvader bedrijfsleider was in een bierbrouwerij. Zijn jeugd bracht hij door in het stadje Nymburk, zestig km ten noord-oosten van Praag. In een interview² zei Hrabal: "Heel belangrijk voor mij was het landschap rond Nymburk, dat prachtige vlakke land. Daarom hou ik ook zo van Holland, van Rembrandt, van die onbegrensde horizons bij jullie.... Toen ik voor het eerst in Holland was, herkende ik meteen mijn Nymburk. Nymburk werd zo'n achthonderd jaar geleden, in de gotiek, niet alleen door Duitsers, maar ik geloof ook door Nederlanders gesticht. In Holland beseftte ik dat ik een Hollander was in Bohemen..."

Hij studeerde rechten aan de befaamde Karel's Universiteit in Praag, een studie die hij door de Duitse bezetting moest afbreken. In 1946 voltooide hij echter zijn studie en oefende vervolgens veelsoortige beroepen uit, zoals verzekeringsagent, handelsreiziger, arbeider in een ijzergieterij en een oud-papierhandel; beroepen waarin hij de nodige stof voor zijn verhalen verzamelde. In de donkere jaren van het stalinisme was hij immers gedwongen allerlei baantjes te accepteren. Nadat hij in 1968 de invasie van de Warschautroepen in zijn land had veroordeeld, kreeg hij een schrijverbod opgelegd. Maar in 1975 betuigde Hrabal spijt over zijn anti-Russische uitlatingen in het tijdschrift "Tvorbá" (Schepping) en sedert 1976 kreeg hij weer toestemming om te publiceren, ook al greep de censuur herhaaldelijk in. Tegelijk publiceerde hij in 'samizdat'-tijdschriften en in het buitenland.

Deze begenadigde verteller zoekt zijn thema's in het leven van eenvoudige mensen, in de marge van de samenleving, dit in tegenstelling tot Kundera. Zijn taal is die van het gewone volk, onconventioneel als Hrabal zelf. Zijn geliefde schrijvers zijn naast de reeds genoemde Hašek en Kafka: Joyce, Rabelais, Baudelaire, Rimbaud en T.S. Eliot ("The waste land"). Ook is hij een groot bewonderaar van filmsterren als Charlie Chaplin en Buster Keaton. Hrabal toont tegelijk belangstelling voor de moderne beeldende kunst, de filosofie en de barokke literatuur, hetgeen ook tot uitdrukking komt in de vele aspecten van zijn werk. Dit oeuvre heeft veelal een absurdistische ondertoon met een vleug zwarte humor.

Het kelnertje en de hoge heren.

De novelle "Zwaar bewaakte treinen" (1965) waarnaar een met een Oscar bekroonde film is gemaakt, speelt in 1945, nog vóór de Duitse capitulatie. Het is het verhaal van een jonge Tsjechische spoorwegbeambte. Het proces van de seksuele volwassenwording van de jongeman mondt uit in een verzetsdaad: het laten verongelukken van een Duitse munitietrein. Hij moet dit met de dood bekopen. Het op elkaar gepakte vee, dat door de Duitsers in lange treinen wordt vervoerd, lijkt te verwijzen naar het onmenselijk optreden van de nazi's tegen hun gedeporteerde slachtoffers.

"Ik heb de koning van Engeland bediend" (1976) is een surrealistisch verhaal, bestaande uit een verzameling kleurrijke anekdotes met als hoofdpersoon een klein (letterlijk en figuurlijk)

¹ Volgens mijn 'Oost-Europa in de spiegel "Cultuurhistorische en literaire verkenningen"', Kampen, 1991

² "Tijdschrift voor Slavische Literatuur", april 1989.

kelnertje, dat zich in de wisseling der tijden (Masaryk-regime, Duitse bezetting, communistisch bewind) poogt staande te houden. De grootste triomf in zijn leven was het feit, dat hij eens de keizer van Abessinië Haile Selassie mocht bedienen. Wegens de bewezen diensten spelt de keizer hem naderhand een orde op "weliswaar qua rang de kleinste, maar qua grootte de grootste". Het kelnertje voelt zich nu even belangrijk als de ober, die overal vertelt dat hij de koning van Engeland heeft bediend. De hoofdfiguur begint tijdens de Duitse bezetting een vrijage met een Arische dame, waarvoor hij eerst een uitvoerige keuring betreffende Ariërschap en vruchtbaarheid moet ondergaan. Zo weet hij evenals Švejk de oorlog door te komen. Uiteraard wordt hij door zijn landgenoten als een verrader weggekeken, maar hij slaagt er toch in zich na de Duitse bezetting weer aan de nieuwe situatie aan te passen. De communisten maken echter een eind aan het luxueuze hotelleven van de bourgeoisie en opnieuw moet het kelnertje pogen zijn weg te vinden in een veranderde wereld. De rijkdom aan anekdotes in deze roman en de ironie geeft het verhaal een bijzondere charme. De censuur kon geen vat krijgen op Hrabal's vertelling over een gewone kelner, in wiens wereld geen plaats is voor ideologische standpunten en politieke verwickelingen.

Scene uit de film 'Zwaar bewaakte treinen'.

Het stadje waar de tijd stil is blijven staan.

Het stadje uit de titel van een boek uit 1973 (eveneens vertaald) is Nymburk aan de Elbe, waar - zoals gezegd - Bohumil Hrabal opgroeide. In dit autobiografische verhaal dat niet door de censuur kon komen en in Samizdat moest verschijnen, schetst Hrabal zijn ervaringen en indrukken als opgroeiende jongen en man tijdens het interbellum, de Duitse bezetting en de eerste jaren van het communistisch regime. Anekdoten, ongewone gebeurtenissen, mensen in hun dagelijks leven en vooral Bohumil's familieleden en kennissen, bepalen de sfeer en inhoud van deze levensschets. Een centrale figuur is het zwarte schaap van de familie: oom Pepin, die als ongeschoold arbeider in de brouwerij van Bohumil's vader werkt. Hij is een opschepper, die zijn karige inkomen verbrast met niet al te serieuze barjuffers en die door zijn slordige levenswijze de woede van zijn broer wekt, maar door de minderjarige verteller wordt bewonderd om zijn kleurrijke verhalen, zoals blijkt uit het volgende fragment: 'ik wist dat Onze Lieve Heer meer van die malloten en enthousiastelingen hield of zelfs deller was op een enthousiaste leugen dan op de gortdroge waarheid, waarmee papa oompje probeerde zwart te maken, zowel in mijn ogen als in de ogen van mijn mama, die samen met oompje zulke gekheid kon uithalen dat de tranen me uit de ogen stroomden en ik een stuip van het lachen kreeg'.

Intussen wordt het leven met de komst van het communisme in het stadje steeds dorder en kleurlozer: 'In het stadje kon niemand meer het symfonie-orkest bij elkaar krijgen en ook de zangvereniging niet ook was de tijd stil blijven staan van eindexamenfeestjes, in niet één café werd nog met kaarten gekokt want de oude maatschappij had geen kracht en durf meer en nu was de tijd aangebroken van de grote aanplakbiljetten en grote vergaderingen, waarbij met de vuist gedreigd werd naar al het oude, en zij die met die oude tijd leefden zaten stilletjes thuis en leefden met herinneringen...'.

Gelukkig kon deze autobiografische schets, waarin Hrabal met enige nostalgie terugblikte op zijn jeugd, na de 'fluwelen revolutie' in 1989 het ondergrondse circuit verlaten en officieel verschijnen. Men kan zich alleen verbazen over de geboorneerdheid en geesteloosheid van de communistische machthebbers, die uitgaven van een boek als dit wisten verhinderen, misschien uit vrees voor schijnbaar onschuldige passages als deze: 'Want al het oude dat met de oude tijd verbonden was en tegen de stroom van de klokkewijzers in liep, was gaan slapen, of was als een hap eten in de keel blijven steken, alsof de tijd erin stikte en langzaam de pijp uitging...'.

Al te luide eenzaamheid.

Een van Hrabal's bekendste (en misschien beste!) boeken is 'Al te luide eenzaamheid', dat de schrijver eerst in Samizdat liet circuleren, maar dat later in een gekuiste versie officieel mocht verschijnen. Het boek bevat veel herinneringen aan Hrabal's eigen ervaringen. Hoofdfiguur is een oude man, Hanta, die oud papier gereed moet maken voor hergebruik. In het labyrint onder Hanta's kelder bestrijden zwermen ratten elkaar, zoals boven zijn kelder vijandige mensenstammen. Tussen het papier-afval, dat tot balen wordt geperst, treft hij werken aan

van Nietzsche, Kant, Goethe en andere grote denkers en schrijvers, die hij van de oudpapierdood redt. Soms beplakt hij een baal oud papier met een reproductie van een meesterwerk der schilderkunst, dat ook in zijn papier-verwerkingsbedrijf terecht is gekomen. De symboliek is duidelijk: alle meesterwerken van de wereldliteratuur komen tenslotte onder de pletpers van de stalinistische maatschappij terecht, die alle originele geesten tot papierpulp laat verbrijzelen. Maar Hanta behoudt zijn geloof in de werken van de geest. Hij ziet immers dat ook het nazisme is verdwenen: 'Ik vermorzelde honderden, duizenden bladzijden vol foto's met juichende mannen, vrouwen en kinderen, met juichende grijsaards, juichende arbeiders, juichende boeren, juichende SS'ers, juichende soldaten, met lust smee ik Hitler en zijn gevolg in de trog van mijn mechanische pletpers'.

Maar Hitler's lachende arbeiders werden opgevolgd door die van Stalin. Hanta gooit zich tenslotte in zijn mechanische pletpers met in zijn hand een boek van Novalis, waarin staat geschreven 'dat ieder geliefd voorwerp het middelpunt is van een paradijs'. Hrabal keert zich hier niet alleen tegen de totalitaire maatschappij, maar ook tegen de alles gelijkschakelende massageest. De mechanisatie mechaniseert ook de menselijke geest. Zij brengt welvaart maar is tegelijk één van de oorzaken van de gruwelen van deze eeuw. Voor Hrabal verschijnt het spookbeeld van de geüniformeerde massamaatschappij. Als in een visioen ziet hij voor zich Lao Tse en Jezus als tegenpolen die volgens hem de geest van Oost en West vertegenwoordigen: 'Ik zag Jezus als een optimistische spiraal, Lao Tse als een vicieuze cirkellijn, Jezus die vervuld was van conflicten en dramatische situaties terwijl Lao Tse in stille meditatie peinsde over de onoplosbaarheid van het morele aspect van de tegenstellingen'

De polariteit van deze twee figuren openbaart zich in de gehele kosmos, in leven-dood, goed-kwaad, schoonheid-lelijkheid, heden-verleden, schepping-vernietiging.

De tedere barbaar.

Het werk van Hrabal bevat vele absurdistische en surrealistische elementen. Dit geldt ook voor het onlangs bij Bert Bakker uitgekomen boek 'De tedere barbaar', evenals het vorige werk van Hrabal door Kees Mercks op voortreffelijke wijze vertaald. Het is een hommage aan Hrabal's vriend de beeldende kunstenaar Vladimír Boudník met wie hij jarenlang in een Praagse arbeiderswijk woonde en die in 1968 een eind aan zijn leven maakte. Een groot deel van het boek heeft een anekdotisch karakter met verhalen over het bohémienleven, de zwerftochten en kroegbezoeken van de beide vrienden, vaak vergezeld door de filosoof Egon Bondy. Ook hier ontbreekt de (vaak zwarte) humor niet. Door zijn poëtisch vermogen en filosofische reflectie blijkt dat Hrabal een zeer origineel schrijver is, al zal niet iedere lezer, gewend aan een traditioneel verhaal met een bepaalde plot, de enigszins chaotische stijl vol met invallen en uitvallen kunnen waarderen.

Opmerkelijk is ook Hrabal's stijl met doorlopende zinnen zonder interpunctie. Maar ook het menselijk denken, de 'stream of consciousness' kent geen komma's en punten!

Tot slot noem ik nog een verhaal van de nestor van het Tsjechisch proza 'De november-orkaan', een kroniek aan de 'fluwelen revolutie', opgenomen in de bundel "Tsjechische verhalen van deze tijd" eveneens vertaald door Kees Mercks. Hierin plaatst Hrabal Tsjechië's laatste revolutie in het kader van zijn tragische geschiedenis van eeuwen onvrijheid, Duitse bezetting en communistische repressie. Ook dit verhaal, geschreven in de vorm van een brief aan een Amerikaanse slaviste bewijst de originaliteit en bijzondere allure van deze "tedere barbaar".

Peter Krug

Diversen

Tsjechische taalcursus.

Ook komend schooljaar kan men bij de Haagse Volksuniversiteit een Tsjechische taalcursus volgen, gegeven door drs. Martina Smit-Ríhová, beëdigd tolk en vertaalster. De cursus wordt gegeven aan de hand van een leerboek dat de docente zelf heeft geschreven. Het kan via de Haagse Volksuniversiteit worden besteld.

- Eerste jaar: 24 dinsdagavonden van 19.00 tot 20.30 uur; aanvang 3 oktober.
- Tweede jaar: 24 dinsdagavonden van 20.30 tot 22.00 uur; aanvang 3 oktober.

De lessen worden gegeven in het HCT-gebouw, Boylestraat 20 te Den Haag.

Beide cursussen kosten f. 330,-, exclusief lesmateriaal.

Lesmateriaal: 'Tschechisch - Ein Lehr- und Übungsbuch' door Miroslav Hrubá en Martina Smit, uitgeverij Carl Winter uit Heidelberg; ISBN 38253-04409-6.

Voor meer informatie kunt u de 'Open Huis' dag van de Haagse Volksuniversiteit bezoeken, op zaterdag 9 september van 13.00 tot 16.00 uur.

Tel. 070-363 6353/364 7040, fax 070-356 2631

Van en over Tsjechië en Slowakije

Oekraïeners in Slowakije.

Vóór de Eerste Wereldoorlog behoorde de Transkarpatische Oekraïene, die grotendeels door Oekraïeners wordt bewoond, tot Hongarije. Bij de vredesconferentie van Parijs in februari 1919 werd besloten dit gebied aan de nieuwe Tsjechoslowaakse republiek toe te voegen. De bevolking bestond in 1921 uit 62 procent Oekraïeners en Russen (totaal 500.000 personen), 17 procent Hongaren, 13 procent joden en 8 procent andere bevolkingsgroepen. Na de Tweede wereldoorlog heeft Tsjechoslowakije (in juni 1945) dit nog onderontwikkelde gebied (Tsjechisch: Podkarpatská Rus) met zijn hoofdstad Oezjgorod aan de Sovjetunie moeten afstaan, die het aan Oekraïene toevoegde. Tsjechoslowakije verloor hiermee een groot deel van zijn Oekraïense minderheid. Toch handhaafde zich in de Tsjechoslowaakse republiek, blijkens gegevens uit 1988, nog een Oekraïense minderheid van 48.000 personen (0,3 procent van de bevolking).

Het cultureel centrum van de Oekraïene (ook Roethena genoemd) bevindt zich in de stad Prešov (vroeger Preschau geheten) in Oost-Slowakije, dat eens aansloot bij de Transkarpathische Oekraïene. Prešov bezit een fraai historisch centrum, dat onder monumentenzorg valt. Hier zetelt een "geünieerde" bisschop. De geünieerde kerk met veel aanhangers in Oekraïene, erkent in tegenstelling tot de Russisch-orthodoxe kerk wél de paus als hoofd van de kerk, maar houdt vast aan de Slavische ritus. Ook bezit de oude middeleeuwse stad een Oekraïens Nationaal Theater en houden vele inwoners de Oekraïense folklore in ere. Aangezien de Habsburgers zowel de Slowaakse als de verwante Oekraïense taal en cultuur onderdrukten, kwamen verschillende opstanden voor in deze stad, die in de veertiende eeuw het culturele en economische centrum van Opper-Hongarije was. Aan de welvaart van weleer herinneren nog de fraaie patriciërshuizen in Oostslowaakse renaissance en gotische stijl. Vooral de Oekraïense cultuur geeft deze stad met zijn Oekraïense (Roetheense) minderheid een eigen karakter.

Voor wie geïnteresseerd is in deze Oekraïense cultuur vermeld ik nog, dat vorig jaar een Stichting Samenwerking Nederland-Oekraïene is opgericht. Secretaris is drs. Bert Kuitenbrouwer, Hartingstraat 133, 3511 HV Utrecht, tel. 030-321 801.

Peter Krug

Steun van de Europese Unie aan Slowakije.

Ons lid dhr. dr. B. Griepink, die bij de Europese Unie werkt, stuurde ons een informatie bulletin over steun van de EU aan Midden Europa. Uit dit blad hebben wij het volgende overgenomen.

Na de splitsing tussen Tsjechië en Slowakije, bleef Slowakije niet alleen zitten met een inmiddels overbodig geworden zware industrie voor de produktie van militair wapentuig, maar verviel ook de jaarlijkse financiële steun van de centrale regering uit Praag. Daarentegen erfde de nieuwe regering van Slowakije een Midden Europees land met redelijk goede economische gegevens: een relatief laag inflatiecijfer, een lage buitenlandse schuld, een particuliere sector van betekenis, een redelijk geliberaliseerde handels- en prijzenpolitiek en een goed macro-economisch beleid.

De eerste Slowaakse regering na de splitsing van Tsjechoslowakije had echter moeite om op deze economische basis verder te bouwen. De interim regering, die na de val van de regering Mečiar in maart 1994 regeerde, was zich goed bewust van de noodzaak van een grondige herstructurering. Het kondigde een plan aan voor de 2e privatiseringsronde en hervorming van de financiële sector. De nieuwe regering van Mečiar echter, gevormd na de verkiezingen in oktober 1994, heeft de hervormingen op een laag pitje gezet en de 2e privatiseringsronde voorlopig uitgesteld. Hoewel de hervormingssnelheid op dit moment afneemt, heeft de particuliere sector toch goede successen geboekt. Na een periode van recessie, vertoonde de economie in 1994 een groei van 4,8% en wordt voor 1995 een groei van 5% verwacht. De handelsbalans met de landen van de EU vertoonde in 1994 een overschot van ECU 56 miljoen (1 ECU is ongeveer f. 2,07). De export naar Polen steeg in 1994 met 40% en naar de Verenigde Staten met maar liefst 110%.

Slowakije heeft een relatief goed ontwikkelde chemische industrie. Bekend zijn onder andere

de industriële en landbouw chemicaliën en de apparatenbouw voor de chemische en farmaceutische industrie. Ook produceert Slowakije veel machines en gereedschappen voor de houtverwerkende industrie en voor producenten van onderdelen voor de automobiellindustrie.

Een groot probleem in Slowakije is echter de ontmanteling van de staatsbedrijven. Vaak is zo'n staatsbedrijf in een stad de enige werkgever.

Phare en Slowakije.

De Europese Unie heeft een programma, in het jargon PHARE genoemd, dat jaarlijks meer dan 2 miljard gulden ondersteuning geeft aan landen in Midden Europa.

De ondersteuning van Phare aan Slowakije begon in 1990 als onderdeel van de steun aan Tsjechoslowakije. Inmiddels heeft Slowakije, t/m december 1994, ECU 169 miljoen steun uit het Phare Programme ontvangen, hebben de individuele EU lidstaten ECU 1.172,5 miljoen aan steun verstrekt en heeft men nog eens ECU 298 miljoen ter betaling van leningen ontvangen. In totaal heeft de EU en haar lidstaten 71% van de totale steun aan Slowakije voor haar rekening genomen.

Na de scheiding was de eerste en grootste behoefte van Slowakije het opzetten van diverse regeringsinstanties en een regeringsstructuur. Een groot deel van de overheidstaken werden daarvoor door de centrale regering in Praag vervuld. De EU is Slowakije te hulp geschoten en heeft bij verschillende Slowaakse ministeries adviseurs gedetacheerd. In Bratislava is een Phare Management Unit en een vertegenwoordiging van de EU gevestigd.

Het grootste deel van de steun van Phare wordt gebruikt om de particuliere sector te structureren en ter verbetering van de infrastructuur. De rest wordt gebruikt voor landbouw, arbeidsvoorziening, hervorming van het onderwijs en voor de maatschappelijke algemene ontwikkeling (openbare bibliotheken, informatiecentra enz).

Phare's doelstelling voor 1995 - 1999:

De Slowaakse regering ontwikkelt op dit moment een economisch beleid voor middellange termijn, zodat het economisch herstel verder door zet en de hervormingen worden gerealiseerd. Phare ondersteunt Slowakije hiervoor in de volgende gebieden:

- Ontwikkelen van de particuliere sector.
Dit is op middellange termijn de kern van Slowakije's economische groei. Hulp wordt geboden bij hervorming van bedrijven en de landbouw, ondersteuning van het midden en klein bedrijf en de ontwikkeling van financiële instellingen.
- Infrastructuur.
Er zal veel moeten worden geïnvesteerd om Slowakije aan te sluiten en te integreren op het Europese communicatienetwerk, verbeteren van de wegen en de spoorwegen, verbeteren van de energievoorziening, milieusector en telecommunicatie.
De steun van Phare zal hoofdzakelijk worden gebruikt voor studies. Phare helpt ook bij het zoeken naar investeerders en het verkrijgen van leningen bij de internationale monetaire instellingen.
- Ontwikkeling van de arbeidsvoorziening.
Phare steunt de ontwikkeling voor het beroepsonderwijs, hervorming van het onderwijs, ontwikkelen van een wetenschap- en technologiebeleid en initiatieven ter verbetering van de arbeidsmarkt.
- Sociale voorzieningen.
Hulp wordt geboden bij de modernisering van het sociale zekerheidssysteem.
- Europese integratie.
Phare geeft financiële steun om de wetten en normen aan te passen aan de wetten en normen van de EU. Phare ondersteunt ook de hervorming van het ambtelijk- en het rechtssysteem.

Č E S K Ý K R U M L O V

Nieuw pension/restaurant in Zuid Bohemen.

2/4/6 persoons-kamers en appartementen met logies, ontbijt, douche en toilet.

Tweepersoons-kamers van af f. 50 per dag.

Informatie en folder:

055-664 362

Na Praag de mooiste stad met 300 beschermde monumenten. Mooie omgeving. Goed en nog goedkoop, ook in het vakantie seizoen.

GENOOTSCHAP TSJECHISCHE EN SLOWAAKSE MUZIEK

Over een brochure, een herdenkingsfestival in Terezin en Praagse Lente '95.

In een brochure: "Belangrijke momenten in de geschiedenis van de Tsjechische staat" is op de laatste bladzijde te lezen (ik bekort iets):

"Het in korte tijd florerende ondernemingswezen is in principe een overtuigend bewijs, dat zelfs onder harde omstandigheden vele mensen met hun hele eigendom voor iets borg staan, dat bij een politieke verandering waardeloos kan blijken".

Nou begrijp ik als ex-wiskundige van beroep niet welke stelling hier nou uitgaande van welke axioma's bewezen wordt. Maar in elk geval hoef je, gezien de toestand in de wereld, geen Nostradamus te zijn om te kunnen voorspellen dat er nog wel eens politieke veranderingen in de wereld zullen optreden, al weet niemand waar, wanneer en hoe. Afgezien daarvan zou ik, gezien de eindigheid van mijn bestaan, liever instaan voor dingen, die hun waarde altijd behouden, dus bijvoorbeeld kunst en cultuur. Hoe kom ik hier nu op?

In Theresienstadt werd van 21 - 23 mei een herdenkingsfestival gehouden, waar ook een korte discussiemiddag over het thema "Holocaust en cultuur" aan verbonden was, waar een jonge Duitse gast een opmerking maakte over de sponsoring door enkele Duitse bedrijven - o.a. Mercedes - "die daar niets te zoeken hebben; ze hebben zelf Hitler mede aan de macht geholpen". Waarbij men zich dan afvraagt of dan altijd buitenlandse firma's - en dan uitgerekend Duitse - hier financiële ondersteuning moeten bieden, terwijl Tsjechen (en hoe is het met Slowaken?) blijkens de in de aanhef genoemde prospectus liever geld steken in zaken die plotseling waardeloos zouden kunnen blijken.....

Nu over het herdenkingsfestival zelf. Hier viel weer op, wat een geweldig goede muziek er onder zulke akelige omstandigheden werd gemaakt, waarbij niemand wist of hij niet morgen zijn laatste reis zou maken, waar hij/zij niet meer levend van terug zou keren. Ook bleek weer, welk hoog niveau de uitvoerenden moeten hebben gehad, gezien de hoge moeilijkheidsgraad van de stukken. Ik noem de korte, ritmisch zeer interessante "Overture voor klein orkest" van Hans Krása, de componist van de kinderopera Brundibar, en van dezelfde componist de zeer fraaie liederen op teksten van Reinbaud in een Tsjechische vertaling van Nezval. Van Krása hoorde ik ook voor het eerst de "Symfonie voor kamerorkest" waar in het laatste deel eveneens een zangstem met een tekst van Reinbaud is toegevoegd; de componist had blijkbaar veel

affiniteit met deze Franse dichter, al gebruikte hij vertalingen.

Een andere noviteit voor mij was een werk van Ullmann, het laatste dat hij voltooide: "Die Weise van Liebe und Tod des Cornets Christoph Rilke" (op tekst van R.M. Rilke, die ik in Praag heb kunnen kopen!) voor declamatie met piano of orkest. Beide versies hoorde ik, de piano-versie in Terezin, de orkest-versie in Praag later op het lente-festival. Persoonlijk prefereer ik de piano-versie. Ullmann voltooide het werk in september 1944 kort voor zijn deportatie naar Auschwitz. Interessant is dat de Nederlandse componist van Zwitserse geboorte, Frank Martin, een jaar eerder dezelfde tekst voor zang en instrumentaal ensemble toonzette.

Of Ullmann het werk van Martin gekend heeft, weet ik niet, maar de composities zijn totaal verschillend, en ze doen niet voor elkaar onder.

Ook kon ik weer genieten van uitvoeringen van Brundibar en Der Kaiser von Atlantis door resp. het Dismas-kinderensemble uit Praag en de theatergroep Arbos uit Klagenfurt. Wanneer ik deze uitvoeringen als maatstaf zou nemen (en ze waren goed!) dan moet ik toch óók mijn petje afnemen voor de eveneens zeer geslaagde Nederlandse uitvoeringen die ik in Leiden heb bewonderd en ook elders in Nederland te zien waren. Een compliment aan de Muziekschool Waterland en de Nederlandse Opera wil ik dan ook gaan maken!

Na de dagen in Terezin, die toch wel wat beklemmend werkten op mij, bracht ik nog enkele warme dagen door in de Tsjechische hoofdstad en genoot nog van enkele bijzondere muziekuivoeringen. Behalve het reeds genoemde werk van Ullmann en het zeer fascinerende concert voor strijkkwartet en blazersensemble van Schulhoff, wil ik vooral noemen twee werken van de componist Iša Krejčí (1904-1968): de kostelijke "Kermismuziek" van de Serenade voor orkest uit 1950, en het tweede, aan wisselende stemmingen rijke, maar zeer doorzichtige, tweede strijkkwartet. Dit werk bevat vijf delen, waarin het langzame vierde deel een nagedachtenis is aan zijn overleden zwager Emil Filla een bekend kubistisch schilder (van deze familielatie ervoer ik pas in het programblad). In dit deel treedt hetzelfde doodsmotief op, dat ook Ullmann in

zijn "Kaiser von Atlantis" gebruikt; het is een citaat uit Josef Suk's Symfonie Asraël (zie notenvoorbeeld). Krejčí heeft voor mij een belangrijker betekenis gekregen, dan tot nu toe het geval is, ik zal zeker nog eens op hem terugkomen in een apart artikel.

Tenslotte wijs ik nog op de CD van Ullmann's "Kaiser von Atlantis" in de oorspronkelijke kleine bezetting, uitgevoerd door hetzelfde ensemble uit Klagenfurt, dat het in Terezín speelde. De CD is gemaakt door de firma Studio Matouš, die o.a. een verkoopplaats heeft op het Staroměstské Naměstí in Praag in het vroegere Kinsky-paleis. Het nummer is MK 0022-2-631; het boekje met de volledige tekst is geïllustreerd met een fraaie reproductie van een schilderij "Pláč" ("huilen") van de kunstenaar Jiří Anderle.

Hans Wallin.

"Slowa-kijken"

Onder bovengenoemde titel werd enkele maanden een televisieprogramma door onze zuiderburen gebracht, waarbij ik zou willen opmerken: een voorbeeld hoe het niet moet.

Enkele solisten van de Slowaakse Opera traden daar op met een Belgisch orkest; verder werd er een film vertoond, waar ik me meer van had voorgesteld.

Om met het laatste te beginnen: deze film bevatte wel enkele lokaties die ik herkende, o.a. het kasteel Orava; maar dan had er toch een landkaart bij vertoond behoren te worden, waar het een en ander wordt aangewezen (hoeveel beter zijn dan onze programma's "Weg van de snelweg")! Verder was het veel en al luchtfotografie; men zag wolken en beboste heuvels er tussen door, opnamen die men in vele landen kan maken, soms zag je ook paardegetrappel en opstuivende stofwolken. De begeleidende muziek was van de componist Vladimir Godar, ik meen diens Concerto Grosso, maar in elk geval niet voor de film geschreven. Hoeveel beter zou zijn geweest een film over één bepaald natuurgebied of -gebieden, met begeleiding van karakteristieke volksmuziek uit dit gebied (of op deze muziek gebaseerde kunstmuziek). Men zou ook een film kunnen vertonen van de rivier de Váh, vanaf de oorsprong in de Tatra tot de uitmonding in de Donau, met begeleiding van de muziek van Moyzes: "Langs de rivier de Váh", die met dit werk een pendant van Smetana's Moldau wilde maken. Programma's die voor een buitenlandse belangstellende interessant en begrijpelijk zijn.

Nu dat operaprogramma: De solisten zongen, op één uitzondering na, geen noot Slowaakse muziek. Daarvoor in de plaats hoorden we hoofdzakelijk aria's uit bekende Italiaanse opera's, die iedereen kent, en die op allerlei zangclubs (zoals bijv. "Vrienden der Zangkunst" in Den Haag) tot in den treure worden gezongen "Don Carlos", "De barbie van Sevilla" enz. enz. enz.

Waar hebben wij nou behoefte aan? Heeft men daar ooit bij stilgestaan? Dat dit geen geïsoleerde misser is, bewijst het volgende.

Er is in Bratislava jaren lang een tijdschrift "Slowaakse Muziek" in verschillende talen uitgegeven. Vroeger was dit gratis, en bevatte vaak nuttige informatie. Zo hoort het ook, als je cultuur wilt verspreiden. Ik heb dan ook geen zin om er \$ 20,- per jaar voor te offeren, te meer daar de informatieverstrekking er op achteruit is gegaan. Een der laatste nummers die ik nog kreeg was geheel gewijd aan de Amerikaanse componist John Cage, o.a. werd aan diverse Slowaakse musici gevraagd, wat zij van diens muziek vonden. Daar zitten we nou niet bepaald op te wachten.

Wij zouden graag geïnformeerd willen worden - en uiteraard kosteloos - over wat er in Slowakije gecomponeerd is en wordt, en wáár het notenmateriaal te koop is, en de prijs daarvan. Zodat er - op den duur - wellicht een importeur voor West Europa - en dus ook voor Nederland - kan worden gevonden.

De Tsjechische bladmuziek-uitgeverij Supraphon werkt op dit punt samen met de Duitse firma Bärenreiter; de Slowaakse uitgeverij Opus is opgeheven; men heeft kennelijk geen oplossing kunnen vinden.

Op het ogenblik is het zo, dat Nederlanders die geïnteresseerd zijn in Slowaakse muziek, en speciaal pianomuziek, kamermuziek en liederen, nog het best bij mij terecht kunnen - het betreft dan wel uitgaven die vóór de afscheiding van Slowakije zijn verschenen. Uiteraard ben ik niet compleet, dan zou ik er wel een huis bij moeten huren - maar iedereen is welkom, ik kan desgewenst fotokopiëren.

Wanneer men in Slowakije nu zegt, dit wel te begrijpen, maar "geen geld te hebben" dan vraag ik mij af: 1) waarom dan informatie verstrekken die voor ons overbodig is; 2) of men wel eens aan "inverdien-effecten" heeft gedacht, m.a.w. hoe op den duur men zijn vruchten ergens van plukt. Kost gaat altijd vóór de baat.

Hans Wallin.

Een paar regels over mijn vakantie-reizen 2)

Petersburg, 31 juli 1896

Hoe vermaakt men zich in Petersburg? Op 11 juli bezoeken we de zoologische tuin. Deze sluit nauw aan op de Petrus-Paulus vesting. De dom is nog geopend. Een militair voert ons zorgvuldig van de ene graftombe naar de andere. Ze zijn eenvoudig: uit wit marmer, een meter hoog en met het eenvoudige opschrift: Peter I, Katarina II, Nikolaas I, Alexander III, enz. enz., niets meer - geen loftuigen. Het valt mij hier in hoe het mogelijk is dat bijvoorbeeld in de leerboeken voor geschiedenis aan onze middelbare scholen uit alle eeuwen van ontwikkeling in dit reusachtige land niet meer te vinden is dan uitsluitend een beeld van Peter I. Datgene wat dit rijk geschapen heeft en het sterk onderhoudt moet de kracht van beton en de teerheid van een hart van een eik hebben.

Deze ideeën en de historische gebeurtenissen waardoor zij overwonnen, moeten wij toch ook kennen.

Verder nu. Hoe vermaakt men zich in Petersburg? Een grote voorstelling wordt in de Zoologische tuin aangekondigd. Al vanaf vier uur 's middags speelt de militaire kapel van het 146e infanterieregiment uit Zarizyn. Om half zes is het voederen van de dieren. Om zes uur wordt hier in het theater een of andere komedie gespeeld, daarna volgt de voorstelling van de "Kautschukzusters" Janovic, na hen komt de clown Tom Felix enz. enz. Dat alles voor de ogen en oren van de kinderen, klein en groot.

Gelijktijdig concerteert in de grote, ruime waranda die tweeduizend mensen aan tafels kan bevatten, een orkest, een groot, compleet orkest (achter de lessenaars steken acht contrabassen naar voren), door Franke gedirigeerd. Het programma bevat composities van Beethoven, Reinecke, Wagner en Delibes.

In de tweede helft speelt men in het theater de klucht "Verdrongen onschuld", waarna weer andere Russische en Engelse clowns optraden. Het orkest van Franke speelt nu andere composities van buitenlandse componisten. In het derde deel wordt het ballet "In het land van het eeuwige ijs" opgevoerd. Acht scènes, waarvan in het bijzonder de vijfde opvallend was, het opstijgen van de ballon naar de Noordpool om de "Fram", het schip van Nansen te gaan zoeken. Ik kon het niet geloven dat men in een theater met een toneel in de open lucht zoveel lichteffecten bereiken kan. Het ballet, waarin meer dan tweehonderd mensen meewerkten, werd ongeveer honderd keer gedanst. De onverwachte terugkeer van Nansen haalde hoogstwaarschijnlijk een streep door de rekening van directeur Alexejew.

De heer Franke beëindigde het derde deel van deze voorstelling met een nieuwe keus uit buitenlandse componisten. De composities hadden namen als "Banditenstreich", "Der Obersteiger", "Satanella", "In Companue front" en "Gouden Regen". Het is twaalf uur. Een wonderschone nacht, warm en licht als bij ons overdag als het bewolkt is. Het park is nog vol door een menigte mensen. Ik ben verdrietig. Misschien zal ik een tweede keer wat beters van de heer Franke horen.

12 juli, het Duitse paar Rost-Franke heeft zich niet verbeterd. Het programma bevat weer Nicolai, Schubert, Ernst, Wagner, Kücken, Liszt, Mendelssohn. Slechts met twee nummers is de Russische componist Glinka vertegenwoordigd. Met een bezoek aan het "Krestoverpark" wil ik de lezer niet vermoeien. Uit de hele wereld treft men hier het "lichte" gezelschap van verscheidene artiesten aan. Mejuffrouw Ezeni Fuzer, Darzan, Piuze, Laria Geriam, Aloo Neumann, Lariv enz. - In een gesloten theater wordt de klucht "Pecoryn en Fedorow" gespeeld. Een dergelijk soort van laag-bij-de-gronds vermaak vindt men nog in het "Aquarium", in "Arkadien", in het

"Tumpakow"park, in het "Ozerky" en de "Hermitage" enz.

"Door de natuur werd ons opgelegd
het raam naar Europa in te slaan"

zei Peter de Grote in Poeshkins gedicht "Petrograd". Door dat raam is zoveel vreemds in Rusland binnengedrongen dat eindelijk ook wij Tsjechen het op de historisch bekende manier beginnen te gebruiken.

Dit jaar werd het Duitse theater gesloten en de leiding van de uitstekende concerten in de stationshal van Pavlov aan de heer Dalkin, leraar aan het Petersburg Conservatorium, toevertrouwd. Vroeger dirigeerde hier de Wener heer Strauss. Een retourkaartje, in het station van Zarskoselsky in Pavlov, geeft ook toegang tot deze concerten die echter niet altijd evenwaardig zijn. Eén dag in de week is uitsluitend aan Russische componisten gewijd, iedere Vrijdag is er een groot symfonieconcert. Op 12 juli van de Russische kalender vond het achtste symfonieconcert ter nagedachtenis aan Anton Grigorjewitsch Rubinstein plaats.

Van hem werden de volgende omvangrijke composities uitgevoerd: "Iwan de verschrikkelijke" (toongedicht), Tweede Concert voor cello en orkest, liederen, Vierde Pianoconcert en de Vierde Symfonie met alle delen.

Het toongedicht "Iwan de Verschrikkelijke" is een stuk voor babbelkousen, een geluk dat het goed gespeeld werd. In het Celloconcert bevat het deel me vanwege de volkstoon. Ook in het Pianoconcert jubelt Rubinstein met "de stem van het volk". De heer Eduard Zakobs, cellovirtuoos, speelde zuiver en rustig. Maar wat is mooi een koude schoonheid? Ik wil in iedere toon sporen vinden dat niet alles uit vingerspieren voortkomt maar dat het door de vurigheid van het hart is geïnspireerd. In het laatste deel van het Pianoconcert raakten de heer E. Gollidej, pianovirtuoos, en de heer Galkin, de dirigent van het orkest elkaar muzikaal kwijt. Ik weet dat mijn raad te laat komt: de dirigent had de tweekwartsmaat in één slag moeten dirigeren en de heer Gollidej had zich ervan bewust moeten zijn dat men ook in een precies tempo tot het eind kan doorspelen.

Vanaf acht uur 's avonds hebben we geluisterd het is nu over tien. De trein die ons terug naar Petersburg moet brengen ratelt al in de verte. De Symfonie niet beluisteren is onmogelijk en het uitstekende orkest is een garantie dat deze goed zal worden uitgevoerd. De trein fluit nog een keer. De Finale hoort men slechts met een half oor, ik spring weg en achter mij bruist het applaus als een onweer.

Wie was het concertpubliek? De verzamelde intelligentia, die hier in de omgeving de "Datcha's" bewoont, was aanwezig. In de mooie concertzaal kon ik vijftienhonderd tot tweeduizend mensen tellen. Hier was de Russische intelligentie. Met tevredenheid stel ik vast dat aan het hier bovengenoemde "Krestoverpark" alleen buitenlanders plezier hebben. Wat graag zou ik willen weten en zou ik willen vertellen hoe het Russische volk zich vermaakt.

Leoš Janáček in de "Lidové noviny" van 8 september 1896.
(vert. Wim Brandse)

- + - + -

WAT HET OOG STREELT

Het nieuwe bouwen in Nederland en Slowakije
Architectuur uit de jaren 1918-1940

Onder bovenstaande titel is in het Comenius Museum te Naarden-Vesting tot en met 10 september een tentoonstelling te zien.

Slowakije beschikt over een royale erfenis van architectuur van het zogenoemde Nieuwe Bouwen. Dit Slowaakse cultuurgood is in Nederland, waar het Nieuwe Bouwen in deze periode school maakte, nagenoeg onbekend. Uit vriendschappelijke contacten van medewerkers van Van Dijk, Van Soomer en Partners met de architectenvereniging "Spolok architektov Slovenska" uit Bratislava, werd het idee geboren om te komen tot een gezamenlijke, vergelijkende tentoonstelling die in beide landen de aandacht kan trekken.

Van Dijk, Van Soomer en Partners is een Nederlands adviesbureau op het gebied van stedenbouw en architectuur. De tentoonstelling zal op meerdere plaatsen in Nederland en Slowakije te zien zijn: het Comenius Museum heeft de primeur. De nadruk ligt in de tentoonstelling op de relatie tussen het Slowaakse en Nederlandse bouwen, maar daarbij zal ook aandacht besteed worden aan belangrijke ontwikkelingen in Tsjechie.

In de betrokken periode waren beide landen democratieën in een periode van wederopbouw na de Eerste Wereldoorlog. In Europa ontstond in deze periode een sociale bewustwording op het gebied van huisvesting: vraagstukken met betrekking tot bijvoorbeeld woningnood en hygiëne kwamen op de politieke agenda. Gekoppeld aan nieuwe uitdrukkingsmogelijkheden, zoals nieuwe bouwmaterialen en -technieken, vond dit ook zijn neerslag in de architectuur. Met name in de rationele verschijningsvorm van het Nieuwe Bouwen, het functionalisme, komt dit tot uiting. Licht, lucht en zon werd de nieuwe slogan in de ontwerperswereld.

Slechts weinigen realiseren zich heden ten dage nog, hoeveel internationale contacten er in deze periode in de architectuur-wereld van het Nieuwe Bouwen bestonden: ook met Tsjechoslowakije. De Tsjech Karel Teige, van 1923 tot 1931 redacteur van het tijdschrift Stavba, zorgde voor een grote bekendheid van de Nederlandse architectuur in zijn land. In zijn tijdschrift verschenen artikelen van onder andere J.J.P. Oud, Theo van Doesburg en Mart Stam. Onder de vele voorbeelden van architecten van het Nieuwe Bouwen in Tsjechoslowakije nemen vooral de architecten Emil Belluš en Friedrich Weinwurm een vooraanstaande plaats in.

In de tentoonstelling wordt Nederlandse architectuur geconfronteerd met de Slowaakse, waarbij zal blijken dat beide landen rijke en vergelijkbare voorbeelden van de architectuur van het Nieuwe Bouwen bezitten.

Bij de tentoonstelling verschijnt een kleine catalogus. Enkele woningbouwverenigingen en onderwijsinstellingen steunen het initiatief financieel.

Nadere informatie bij het Comenius Museum, Kloosterstraat 33, Naarden.
Tel. 02159-43045.

VAN URK.

VAKANTIES IN DE TSJECHISCHE REPUBLIEK

NIEUW AANBOD VAN PERSOONLIJK GECONTROLEERDE APPARTEMEN- TEN EN VAKANTIEWONINGEN IN VERSCHILLENDE PRIJSKLASSEN IN:

- * PRAAG, met eventuele culturele reserveringen en/of excursies
- * MIDDEN- EN ZUID BOHEMEN (o.a. SLAPY (stuwmeer, watersport), TELC (door UNESCO beschermd cultureel monument), STRUHAROV (kastelen, paardrijden, golf, vis- en wandelgebied), ŠUMAVA (uitgestrekt wandelgebied, veel natuurschoon).
- * REUZENGEBERGTE (uitgestrekt fiets- en wandelgebied, veel natuurschoon, excursies naar kastelen en kristalfabriek).

OOK UW WINTERSPORTVAKANTIE KUNT U NU VAST BOEKEN!

Inlichtingen bij: Van Urk, Amsterdam, telefoon 020 - 6231662
telefax 020 - 6242036

Van de boekenplank.

Recentelijk zijn weer twee Nederlandse vertalingen van het werk van Tsjechische auteurs verschenen.

'De Gebroeders' van Eda Kriseová.

'De Gebroeders' is het verhaal van twee boerenzoons, die door hun aard, hun afkomst en de omstandigheden in het communistische Tsjechoslowakije niet bij machte zijn even doelgericht en aangepast te leven als mensen om hen heen. Zij zijn dromers en koesteren onmogelijke illusies.

De een, een luchthartige rokkenjager, houdt zich staande door de gedachte dat hij eenmaal naar Amerika zal ontsnappen, maar alle pogingen daartoe mislukken.

De ander, die in z'n jonge jaren nooit een vrouw heeft kunnen krijgen, vernietigt het geluk dat hem op latere leeftijd ten deel valt.

Kriseová voltooide 'De Gebroeders' in 1985.

De Nederlandse vertaling werd in 1995 uitgegeven door De Prom. Prijs f. 27,50.

Eda Kriseová (Praag, 1940) werkte tot 1968 als succesvol journaliste. Zij kreeg na het beëindigen van de Praagse Lente een beroepsverbod opgelegd en deed daarna vrijwilligerswerk in een gekkenhuis. Die ervaringen inspireerden haar tot het schrijven van de verhalenbundel 'Wat gebeurde er in het gekkenhuis' (Nederlandse vertaling 1991, uitgever Prometheus). Ook schreef zij tijdens de normalisatie-periode toeristische gidsen over Praag onder pseudoniem.

Na de Fluwelen Revolutie werd Kriseová adviseur van president Havel. Vanaf 1992 is zij full-time schrijfster.

Van de hand van Kriseová verscheen eveneens een biografie van 'Václav Havel' (Nederlandse vertaling 1992, uitgever De Prom).

In de bundel 'Tsjechoslowakije, verhalen van deze tijd' (uitgegeven door Meulenhoff in 1991) is haar verhaal 'Het Stadje' opgenomen.

Al het hier genoemde werk van Eda Kriseová is in het Nederlands vertaald door Hank Geerts.

'Te gekke jaren' van Michal Viewegh.

In de roman 'Te gekke jaren' schetst Viewegh, via de autobiografie van Kvido die al in de baarmoeder schrijver wilde worden, hoe het communistische regime een gedrag bij de burgers oproept dat niet strookt met de neigingen die ieder persoon van nature heeft.

Met humor en ironie wordt het effect getoond van een overheersende politieke ideologie op het dagelijks leven van mensen.

'Te gekke jaren' verscheen in 1993 onder de titel 'Báječná léta pod psá' in Tsjechië. De Nederlandse vertaling is van Edgar de Bruin en is een uitgave van de Wereldbibliotheek, 1995. Prijs f. 32,50.

Michal Viewegh (Praag, 1962) studeerde aan de Hogere Economische School te Praag. Hij brak zijn studie af en werkte twee jaar als nachtwaker. In de jaren tachtig studeerde hij Tsjechische taal- en letterkunde. Zijn baan als leraar gaf hij op voor een redacteurspost bij de uitgeverij Český Spisovatel en begon met schrijven.

Sinds 1995 leeft hij van zijn pen. Viewegh schrijft o.a. feuilletons in het dagblad Mladá Fronta/Dnes.

In 1993 ontving hij de Jiří Orten-prijs.

Zijn nog niet in het Nederlands vertaalde roman 'De opvoeding van meisjes' verscheen in Tsjechië in een grote oplage.

Marijke van den Wijngaard

Cok Oostveen verzamelt voor de V.N.T.S. allerlei informatie op het gebied van reizen, vervoer, vakantiewoningen e.d. Een en ander staat ter beschikking van V.N.T.S.-leden. Hebt u op dit gebied nuttige informatie voor de V.N.T.S., laat het Cok dan weten. Zijn adres is: Mesdagstraat 23-I, 1073 HJ Amsterdam. Tel. 020-6628546.

'Tschechische Republik. Kultur Landschaft und Geschichte in Böhmen und Mähren'

In de bekende serie van Du Mont - Kunst-Reiseführer (Verlag Du Mont, Köln) is van de hand van Erhard Gorys een nieuwe gids over Tsjechië verschenen: 'Tschechische Republik. Kultur Landschaft und Geschichte in Böhmen und Mähren' (412 blz., prijs DM 44,-). De in 1990 verschenen gids over Tsjechoslowakije (in 1991 in Nederlandse vertaling uitgekomen) van dezelfde auteur is nu up to date gemaakt. Naast gegevens over de cultuur bevat het boek praktische reisinformatie. De vele foto's, vooral van monumenten zijn van goede kwaliteit. Hoewel het boek 'Tschechische Erzählen des 19 und 20 Jahrhunderts' reeds in 1990 bij het bekende Manesse-Verlag in Zürich verscheen (583 pag.!, prijs DM 33,30) wil ik het hier toch nog vermelden omdat het allerlei klassieke auteurs van Božena Němcová tot Karel Čapek behandelt, maar ook de modernen als Hrabal, Kantůrková, Klíma, Kohout en Kundera. De samensteller Peter Sacher schreef een lang nawoord.

Peter Krug

'Verraden Testamenten' van Milan Kundera

In een bundel van acht essays beschrijft Kundera de geschiedenis van de roman en probeert hiermee zijn stelling dat literatuur autonoom is, te onderbouwen. Je moet literatuur lezen zoals het is geschreven.

Volgens Kundera wordt literatuur, en ook muziek, vaak door bewerkers of vertalers misvormd ten behoeve van de publieke smaak. Het worden verraden documenten.

De vele historische voorbeelden en anekdotes waarmee Kundera zijn stelling illustreert, zijn boeiend leesvoer. Zijn liefde en bewondering voor de auteurs en componisten (Kundera vergelijkt de ontwikkeling van de roman met de geschiedenis van de klassieke muziek) die hij heeft geselecteerd, maken de polemieken met het verleden interessant.

Volgens Christel Jansen van het dagblad Trouw echter, zijn Kundera's voorbeelden willekeurig, zo gekozen om zijn eigen stelling te onderbouwen. Volgens Jansen geeft Kundera hiermee een vertekend beeld van de romangeschiedenis.

'Verraden Testamenten' is in het Nederlands vertaald door Piet Meeuse. Uitgever is Ambo uit Baarn. 251 blz., prijs f. 39,90.

Uit en thuis in Tsjechië en Slowakije

Voor uitgebreide informatie:

Tailormade Travel
Trasmolenlaan 12
3447 GZ Woerden
Telefoon 03480 - 2 47 00
Fax 03480 - 2 01 02

KAMERS IN PRAAG

Diverse zeer aantrekkelijke logeermogelijkheden met 100% privacy, centraal gelegen en/of goed te bereiken met het openbaar vervoer.

Voor inlichtingen en boekingen:

Jarka van Unnik-Adamová
Lage Duin 66,
2121 CH Bennebroek.
Tel. 02502-46412, liefst na 16.00 uur.

Tevens beschikbaar voor beëdigde vertalingen in de Tsjechische en Nederlandse taal.

ALLERHANDE

Lely goes Prague

In het afgelopen Pinksterweekend is basketbalvereniging Lely uit Amsterdam op bezoek geweest in Praag. Zij zijn daar uitstekend opgevangen door de basketbalclub van mijn vrienden. Het was een grote groep. Veel jeugdleden en junioren, maar ook een heren seniorenteam. In totaal zo'n zestig personen. Een hele dubbeldekker vol.

Door de eerste nacht te reizen hebben we een dag gewonnen. Nou ja, gewonnen. Met rode slaperige oogjes ziet Praag er toch iets anders uit dan normaal. Bovendien kunnen vermoeide kinderen erg lastig zijn. "Genieten" dus. Veel lelietjes zijn voor de eerste keer in Praag en kijken hun ogen uit. Veel enthousiaste reacties: "ik ga zeker nog een keer", "indrukwekkend", "een bijzondere sfeer, het heeft iets van Amsterdam", enzovoort.

Na een eerste dag sight-seeing, winkelen en rondstruinen volgt een dag basketbal. De kleintjes beginnen en het duurt een hele dag voordat iedereen zijn basketbalkunsten heeft vertoond en de geproduceerde zweetdruppels weer afgewassen heeft. Voor de jongste jeugd uit beide steden is er een kampvuur met bijbehorende muziek en gezelligheid georganiseerd. De junioren zijn niet uit de disco weg te branden. En de senioren pivotteren gezamenlijk elders in Praag. Kortom amusement op maat.

De derde dag staat weer in het teken van de toerist. Deze dag wordt de Burcht met een bezoek vereerd. Gigantisch druk. Voor mij is het een hele verademing als we de kleine zijstraatjes induiken. Tenslotte heb ik de Burcht zo vaak gezien. Met name toen het nog rustig was. Hooguit een paar mensen in het Gouden Straatje. Dat is nu niet meer voor te stellen.

In de kleine straatjes voel ik me meer thuis. Dat is voor mij de sfeer van Praag die vergelijkbaar is met Amsterdam. Bijzondere gewone huizen, bewoners, rust, weinig verkeer.

De tweede Pinksterdag 's morgens vroeg vertrekken we weer richting Amsterdam. Alwaar we 's avonds tegen tien uur opgewacht worden door een aantal ouders. De kinderen beginnen meteen allerlei enthousiaste verhalen. Maar al gauw gaan zij huiswaarts. Dinsdag vroeg wachten de schoolbanken.

Cok Oostveen
Jeugdtrainer bij Lely

Taalactiviteiten Slowaaks en Tsjechisch: inventarisatie, informatie.

Alle informatie over taalcursussen Tsjechisch of Slowaaks, privé- en groepslessen, docenten en studiebegeleiders, tolken en vertalers, is zeer welkom bij dhr. D.J. Dragt; hij wil deze op zijn beurt graag doorgeven aan belangstellenden.

Ook voor informatie over leermethoden en hun geschiktheid voor zelfstudie kunt u terecht bij:

D.J. Dragt, Einsteinlaan 27, 7905 EA Hoogeveen;
tel. 05280-62915 (per 10/10-'95: 0528-262915).

TOLK- EN VERTAALBURO OOST-EUROPA

*** V E R T A L I N G E N * T O L K E N ***

WESTEUROPEES	OOSTEUROPEES
	Armeens
Duits	Bulgaars
	Ests
Engels (Amerikaans)	Georgisch
	Grieks
Engels (Brits)	Hongaars
	Lets
Frans	Litouws
	Macedoons
	Oekraïens
Italiaans	Pools
	Roemeens
Nederlands	Russisch
	Servokroatisch
Portugees	Slowaaks
	Sloweens
Spaans	Tsjechisch
	Turks

Eigenaar: Drs. R. Kooijman

(beëdigd vertaler Russisch, Slowaaks, Tsjechisch, vertaler Engels en Joegoslavische talen)

Tel. 01820 - 19713 [na 10-10-1995: 0182-519713]

GSM 06 - 5314 0089

Zeer veel ervaring met (beëdigde en onbeëdigde) vertalingen en met tolken voor politie, justitie, bedrijven, overheidsinstellingen en partikulieren. Veel mogelijke taalkombinaties! Levering in WP5.1/6.0 DOS (ook per modem) of in Word 4.0 Apple Macintosh!

Klanten in België, Duitsland, Nederland, Slowakije en Tsjechië!

N.B. Indien u het antwoordapparaat hoort, kunt u een boodschap achterlaten. U wordt dan zeer spoedig teruggebeld, ook 's avonds en in het weekend! In dringende gevallen kunt u het GSM-nummer bellen.

TATRA TRADE & TRANSLATIONS - OOSTEUROPEES (VER)TAALBURO

Hofpoldersingel 27
NL-2807 LW Gouda
BTW-nr. NL0905.57694B01
Rabobank Gouda: 1169.27968
Giro van de Rabobank: 34435

Tel./modem 01820-19713 [10-10-1995: 0182-519713]
Fax 01820-83448 [10-10-1995: 0182-583448]
GSM 06 - 5314 0089
Bankové spojenie: Rabobank Gouda č.úctu 1169.27968
K.v.K. Gouda: 38405 (Obchodná komora v Goude: 38405)